

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Управління фінансовими ресурсами підприємства та
напрями підвищення ефективності їх використання

Виконав: здобувач освіти групи ФК-23-1м
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Кучма Гордій Володимирович
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник к.е.н., доц. Губа М. О.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

_____ (місце роботи)

_____ (посада)

_____ (науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Кучма Г.В. Управління фінансовими ресурсами підприємства та напрями підвищення ефективності їх використання

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто теоретико-методологічні засади управління фінансовими ресурсами підприємства. Проведено аналіз динаміки і структури фінансових ресурсів та досліджено ефективність управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат». На основі проведеного аналізу розроблено напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат». По всіх аспектах зроблено обґрунтовані висновки та надані практичні рекомендації щодо підвищення ефективності механізму використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат».

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 80 сторінках, містить 28 таблиць, 19 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел включає 63 найменування.

Ключові слова: фінансові ресурси, власний капітал, позиковий капітал, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, платоспроможність, оборотні кошти.

ANNOTATION

Kuchma G. V. Management of the company's financial resources and directions for increasing the efficiency of their use.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 «Finance, banking, insurance and stock market». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The paper examines the theoretical and methodological principles of managing the financial resources of the enterprise. The dynamics and structure of financial resources are analyzed and the effectiveness of financial resource management of LLC "Maslozhyrkombinat" is investigated. Based on the analysis, directions for improving the effectiveness of financial resource management of LLC "Maslozhyrkombinat" are developed. Reasoned conclusions are made on all aspects and practical recommendations are provided for improving the effectiveness of the mechanism for using financial resources of LLC "Maslozhyrkombinat".

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 80 pages, contains 28 tables, 19 figures, 4 appendices. The list of used sources includes 63 items.

Key words: financial resources, equity, debt capital, accounts receivable, accounts payable, solvency, working capital..

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «МАСЛОЖИРКОМБІНАТ»	27
2.1	Загальна характеристика фінансово - господарської діяльності підприємства	27
2.2	Аналіз складу, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства	34
2.3	Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат»	45
РОЗДІЛ 3	НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «МАСЛОЖИРКОМБІНАТ»	53
3.1	Шляхи покращення використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат»	53
3.2	Підвищення ефективності функціонування підприємства на основі прогнозування формування та використання фінансових ресурсів	60
ВИСНОВКИ		77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		81
ДОДАТКИ		87

ВСТУП

Актуальність дослідження. процесі трансформації економічної системи господарювання, фінансові ресурси підприємства набувають ще більшого значення в контексті забезпечення його стабільної діяльності та розвитку. Вони стають основним чинником, що визначає здатність підприємства адаптуватися до змінюваних умов ринку, проводити інвестиційну діяльність та забезпечувати свої фінансові потреби.

Фінансові ресурси підприємства в системі економічних ресурсів відіграють вирішальну роль, оскільки вони є основою для розвитку і функціонування всіх інших ресурсів (матеріальних, трудових, інформаційних). Наявність достатньої кількості фінансових ресурсів дозволяє підприємству реалізувати свої стратегії, забезпечувати виплату заробітної плати, обслуговувати борги, проводити необхідні інвестиції, а також створювати резерви на майбутні витрати.

Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства є важливою складовою його стійкого розвитку, яка дозволяє забезпечити необхідні умови для його зростання та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Для цього необхідно постійно адаптувати стратегію управління фінансами, враховуючи зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі, а також використовувати сучасні інструменти для аналізу та планування фінансових потоків.

Теоретичні та прикладні аспекти проблеми управління фінансовими ресурсами підприємств розглянуто в низці праць вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, Є. Брігхем, В.П. Савчук, В.Д. Шатро, М. Савлук, М.Г. Чумаченко та інших.

На різні аспекти забезпеченості та ефективності використання фінансових ресурсів звертають постійну увагу як українські науковці, так і зарубіжні вчені. Значний внесок у вирішенні проблеми управління фінансовими ресурсами підприємств зробили відомі вітчизняні вчені О. Гудзь, М. Дем'яненко, П. Саблук, П. Стецюк та багато інших. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств висвітлюються у працях таких економістів, як:

Н. О. Андрусак, І. О. Бланк, О. Д. Василик, Н.А. Дехтяр, А. Г. Завгородній, В. М. Опарін, А. М. Поддєрьогін, О. Р. Романенко та ін.

Таким чином, економічна важливість фінансових ресурсів та різноманітність їх структури вимагають проведення точного та всебічного обліку, а також ретельного аналізу фінансових ресурсів на кожному підприємстві. Це дозволяє не тільки забезпечити ефективне управління ресурсами, але й визначити оптимальні шляхи їх використання для досягнення фінансової стабільності та сталого розвитку організації. Отже, актуальність і необхідність вивчення цієї проблеми стає очевидною, що і стало підставою для вибору теми кваліфікаційної роботи та визначення її основної мети.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ і практичних аспектів управління фінансовими ресурсами підприємства та визначення напрямків підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства на основі узагальнення теоретичних підходів та результатів аналізу практичного досвіду підприємств.

Зазначена мета окреслює наступне коло **задач**:

- дослідити економічний зміст фінансових ресурсів підприємства;
- визначити основні завдання управління фінансовими ресурсами;
- провести аналіз складу, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві.

Об'єктом дослідження виступає механізм управління фінансовими ресурсами підприємства.

Предметом дослідження є практичні аспекти організації системи управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат».

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано такі методи порівняльного аналізу – для розкриття економічної сутності фінансових ресурсів, що дозволяє порівняти різні підходи та підвиди фінансових ресурсів на підприємстві; метод причинно-наслідкових зв'язків – при аналізі процесу

управління фінансовими ресурсами, що дає можливість визначити вплив різних факторів на ефективність фінансового управління та результативність підприємства; логічної аргументації – при обґрунтуванні шляхів удосконалення процесу управління фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «Масложиркомбінат», що дозволяє чітко сформулювати рекомендації на основі вивчених даних та існуючих проблем.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що напрями підвищення ефективності функціонування підприємства через прогнозування формування та використання фінансових ресурсів можуть бути застосовані для оптимізації управлінських процесів на підприємстві. Зокрема, це дозволяє підвищити ефективність використання фінансових ресурсів в умовах перманентних змін зовнішнього середовища, що характерно для сучасної економічної ситуації. Розроблені рекомендації та запропоновані стратегії з управління фінансами можуть бути використані для адаптації підприємства до нових економічних реалій, зменшення фінансових ризиків, а також для забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах нестабільності.

Методологічна та інформаційна база дослідження. Теоретичну основу дослідження становили основні положення теорії фінансів, грошового обігу і кредиту, а також сучасні концепції фінансового менеджменту. Інформаційну основу дослідження склали наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, що дозволили отримати різностороннє уявлення про процеси управління фінансами на підприємствах. Крім того, для аналізу були використані нормативно-правові акти, закони України, що регулюють фінансову діяльність підприємств, а також фінансова звітність ТОВ «Масложиркомбінат» за період 2021–2023 роки, яка стала базою для практичного аналізу та оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами на підприємстві.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 80 сторінках, містить 28 таблиць, 19 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел включає 63 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові ресурси підприємств є невід'ємною складовою частиною фінансової системи країни і займають важливе місце в структурі фінансових відносин суспільства. Вони активно функціонують у сфері суспільного виробництва, сприяючи створенню валового внутрішнього продукту, матеріальних і нематеріальних благ, а також національного доходу, які є основними джерелами фінансових ресурсів. Саме від стану фінансових ресурсів підприємств залежить не лише їх здатність задовольняти суспільні потреби, а й загальна фінансова стійкість країни.

Незважаючи на важливість фінансових ресурсів, законодавчі та нормативні акти України часто використовують цей термін без чіткого визначення. У науковому середовищі також не існує єдиного підходу до трактування цієї категорії, і вчені з різних напрямів пропонують різні тлумачення.

Зокрема, існують два основні підходи до визначення складу фінансових ресурсів підприємств.

Перший підхід базується на думці багатьох вчених, таких як В.Г. Белоліпецький, І.О. Бланк, Л.Д. Буряк, О.Д. Василик, І.В. Зятковський та ін., які визначають фінансові ресурси як «кошти (фонди, накопичення, доходи), що перебувають у розпорядженні держави та підприємств». Цей підхід акцентує увагу на наявності коштів у різних формах у розпорядженні підприємств.

Другий підхід пропонує більш розширене розуміння фінансових ресурсів, включаючи не лише грошові кошти, а й інші активи. Згідно з цією концепцією, фінансові ресурси можуть існувати як у грошовій формі, так і у матеріалізованому вигляді, і включають:

Матеріалізовані фінансові ресурси, які вкладаються в основні засоби, запаси, виробництво, готову продукцію та інші активи, що мають фізичну або матеріальну форму.

Грошові фінансові ресурси, що складаються з грошових коштів і їх еквівалентів.

Ці підходи дозволяють більш повно охопити різноманітні форми фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні підприємства, та сприяють кращому розумінню їх ролі у забезпеченні ефективного функціонування бізнесу та економіки в цілому.

Таким чином, категорія «фінансові ресурси» є багатогранною і потребує комплексного підходу до її розуміння і використання в процесах управління на підприємствах.

Дійсно, питання визначення фінансових ресурсів викликає різні тлумачення серед вчених та практиків, і залежно від підходу можуть виникати певні нюанси.

У першій точці зору, що фінансові ресурси - це саме грошові кошти або їх частина, питання виникає через непорозуміння щодо відмінності між грошовими засобами та фінансовими ресурсами. Як зазначає О.Д. Василик, «грошові засоби» мають більш широке значення, оскільки це можуть бути кошти, які перебувають у вільному обігу, тоді як фінансові ресурси - це лише та частина грошових коштів, яка акумулюється в спеціальних фондах, має цільове призначення і підлягає певним правилам використання [15].

Грошові кошти на рахунках підприємства або в його касі можуть бути просто засобами, які перебувають у розпорядженні підприємства, але лише після їх концентрації в певні фонди і цільового призначення вони стають фінансовими ресурсами. Таким чином, ключовим є саме цільове використання коштів, що і дає підстави розглядати їх як фінансові ресурси підприємства.

В. Зятковський також підтримує подібну точку зору, визначаючи фінансові ресурси як грошові фонди цільового призначення. Тобто, фінансові ресурси - це не просто кошти, а кошти, що акумулюються в спеціальні фонди, які мають чітко визначену мету і правила їх використання [29].

Проте Г.Г. Нам надає більш широке визначення, стверджуючи, що фінансові ресурси включають всі грошові кошти, що є в розпорядженні підприємства, незалежно від того, чи мають вони цільове призначення, чи ні. За таким підходом,

фінансовими ресурсами є як фонди цільового призначення, так і вільні кошти підприємства, що не перебувають у специфічних фондах [44].

Щодо різниці між фінансовими ресурсами держави та підприємств, важливо зазначити, що в контексті держави фінансові ресурси зазвичай розглядаються як кошти, що формуються в процесі перерозподілу національного доходу та вартості сукупного суспільного продукту і використовуються для задоволення суспільних потреб. У свою чергу, фінансові ресурси підприємств більш орієнтовані на забезпечення поточних та інвестиційних потреб самої організації.

З цього можна зробити висновок, що для підприємств всі грошові кошти, які використовуються для фінансування їх діяльності, включаючи як вільні кошти, так і кошти, що знаходяться в спеціалізованих фондах, можна розглядати як фінансові ресурси.

Отже, залежно від контексту, фінансові ресурси можуть трактуватися по-різному: для підприємства це всі кошти, що забезпечують його функціонування, а для держави - це кошти, які акумулюються в певні фонди і використовуються для задоволення суспільних потреб.

У наукових працях є певне розмежування між поняттями «капітал» та «фінансові ресурси підприємств», хоча їх значення можуть частково збігатися.

Капітал підприємства - це сума засобів, що вкладаються в основні й оборотні активи з метою отримання прибутку. Капітал може бути як власним, так і запозиченим. Таким чином, капітал включає в себе довгострокові джерела фінансування, які використовуються для розвитку та функціонування підприємства.

Фінансові ресурси підприємства - це всі грошові кошти, які є в розпорядженні підприємства на певний момент часу, а також можливості щодо їх залучення та використання.

Фінансові ресурси підприємства мають більш широке значення, і вони включають як капітал, так і грошові кошти, що використовуються для оперативної діяльності підприємства, зокрема для покриття поточних витрат (наприклад, оплата заробітної плати, матеріалів, комунальних послуг), інвестиційної діяльності

(витрати на купівлю основних засобів, розвиток нових проектів, розширення виробництва), резервів та фондів (наприклад, резерви на виплату дивідендів або інші спеціалізовані фонди).

Інакше кажучи, фінансові ресурси є більш широкою категорією, ніж капітал, оскільки вони охоплюють не лише інвестиційні кошти, а й кошти, які використовуються в оперативній діяльності підприємства.

Термін «капітал» є одним із основних у економічній теорії, і його визначення має значну різноманітність у літературі. Розбіжності у трактуванні сутності капіталу виникають внаслідок різних підходів до його розуміння, що тісно пов'язані з еволюцією економічних шкіл думки та змінами у поглядах на економічний розвиток. Розглянемо деякі основні підходи до визначення капіталу, що існують в економічній літературі.

1. Капітал як сума грошей, що використовуються для отримання доходу (теорія фонду). Цей підхід є класичним для англійської політичної економії. Представники цієї школи, такі як У. Джевонс, вважали, що капітал - це сума грошей або грошова вартість, що авансується підприємцем для забезпечення виробництва товарів і послуг. Вони трактували капітал як інструмент, що використовується для отримання доходу. Капітал був визначений як постійно відтворювана грошова сума, яку необхідно інвестувати у виробництво, щоб отримати прибуток.

2. Капітал як сукупність засобів виробництва (матеріалістичний підхід). З іншого боку, А. Маршалл та А. Пігу вважали капітал не лише грошовими коштами, а й усіма матеріальними засобами, що використовуються для виробництва товарів і послуг. Це може бути фізичний капітал, такий як машини, будівлі, обладнання, а також людський капітал - знання та навички працівників.

У цьому контексті капітал трактувався як сукупність предметів і засобів виробництва, які мають спільну ознаку - вони використовуються для виробництва іншого блага або послуг. Ось чому цей підхід здебільшого асоціюється з матеріалістичним поглядом на капітал, де увага зосереджена на конкретних предметах, що мають матеріальну форму.

3. Капітал як багатofункціональний ресурс. У сучасній економічній теорії

часто використовується багатофункціональний підхід, де капітал розглядається як сума всіх ресурсів, що сприяють створенню вартості у різних формах. Він включає не тільки фінансові ресурси, а й фізичні, людські, інформаційні та технологічні. Капітал тут виступає як інвестиція, що не лише передбачає грошові кошти, а й інші ресурси, необхідні для досягнення успіху підприємства чи економіки в цілому.

У цьому контексті визначення капіталу набуває більш широкого характеру, оскільки воно охоплює як фінансовий капітал (гроші, що використовуються для виробництва), так і нефінансові активи, такі як нерухомість, машини, права інтелектуальної власності, бренди тощо.

За Дж. Р. Хіксом, капітал - це сума коштів або ресурсів, що використовуються в господарських операціях для отримання доходу. Хікс зауважував, що капітал можна розглядати як засіб, який забезпечує економічну діяльність для створення доходу, і це можна трактувати як сукупність засобів виробництва, або як грошову суму, що інвестується в ці ресурси [59].

У підручнику Г.О. Партин та А.Г. Завгороднього [48] наведено п'ять основних підходів до тлумачення категорії капітал. Ці підходи демонструють різноманітність трактувань капіталу залежно від аспекту економічної діяльності, на якому зосереджуються автори.

1. Капітал як сукупність ресурсів, що використовуються в підприємстві. Згідно з цим підходом, капітал визначається як сума накопичених матеріальних благ, що є результатом попередньої діяльності і водночас є засобом для подальшої виробничої чи комерційної діяльності. В цьому випадку важливо зазначити, що капітал може бути розділений на різні типи в залежності від функцій, які він виконує.

2. Капітал як початкова сума коштів для підприємницької діяльності. Цей підхід відображає капітал як початкову суму коштів, що інвестується в підприємницьку діяльність. Це визначення акцентує увагу на вихідних ресурсах, необхідних для старту підприємства або проекту. Капітал у цьому випадку є основою для забезпечення початку виробництва або комерційної діяльності.

3. Капітал як чиста вартість. Згідно з цим підходом, капітал визначається як чиста вартість підприємства, що є різницею між вартістю активів і зобов'язаннями. Це означає, що капітал підприємства складається з активів, що перебувають у його володінні, за вирахуванням заборгованості. Чиста вартість підприємства є важливим показником для оцінки його фінансової стійкості та потенціалу для розвитку.

4. Капітал як носій додаткової вартості. Цей підхід зосереджується на економічному значенні капіталу як джерела додаткової вартості. В даному випадку капітал виступає як інвестиція, що в результаті процесу виробництва здатна приносити прибуток. Таким чином, капітал є тією основою, що дозволяє генерувати додаткову вартість у вигляді прибутку, який є результатом ефективного використання капітальних ресурсів.

5. Капітал як гроші, велика сума грошей (грошовий капітал). Цей підхід трактує капітал як грошову суму, що використовується для виробничої діяльності. Капітал вважається грошовим ресурсом, який забезпечує фінансування підприємницької діяльності. Тут акцент робиться на те, що капітал у грошовій формі є основою для фінансування інвестицій і господарських операцій.

Отже, можна зробити висновок, що різноманіття визначень капіталу і фінансових ресурсів виникає через різні підходи до розуміння їх економічної природи. Це особливо видно в контексті трактування капіталу як суми грошей, яке, за деякими визначеннями, збігається з тлумаченням фінансових ресурсів як коштів, що перебувають у розпорядженні підприємства.

Такий підхід підкреслює суттєву схожість між категоріями капіталу та фінансових ресурсів, зокрема, коли йдеться про грошові засоби, які підприємство використовує для ведення господарської діяльності. Відмінність між ними може полягати в більш узагальненому значенні капіталу як засобу, що не обмежується лише грошовими коштами, але й охоплює інші матеріальні та нематеріальні активи, необхідні для ведення підприємницької діяльності.

Загалом, підходи до трактування цих категорій можуть варіюватися залежно від того, який аспект економічної діяльності розглядається: чи йдеться про

короткострокове фінансування діяльності, чи про довгострокові інвестиції в розвиток підприємства. Відтак, не існує єдиного і чіткого визначення цих понять, але всі вони так чи інакше стосуються ресурсів, що забезпечують безперервний процес відтворення і розвитку економічних суб'єктів.

Проведене дослідження думок вітчизняних вчених свідчить про те, що деякі фахівці використовують тільки термін «фінансові ресурси підприємств», а інші поряд з цим використовують і термін «капітал», відокремлюючи «капітал» від «фінансових ресурсів»: Й.А. Бланк [6], І. В. Зятковський [29] і В. М. Опарін [46]. Точка зору щодо існування фінансових ресурсів тільки у грошовій формі є найбільш розповсюдженою серед українських вчених.

Таким чином, фінансові ресурси підприємств можна визначити як сукупність засобів, що акумулюються з різних внутрішніх і зовнішніх джерел і збираються в грошові фонди для забезпечення процесу розширеного відтворення підприємства. Ці ресурси трансформуються у різні види активів для досягнення високих фінансових результатів та забезпечення стабільного функціонування підприємства.

Фінансові ресурси підприємства класифікуються за кількома основними ознаками, зокрема:

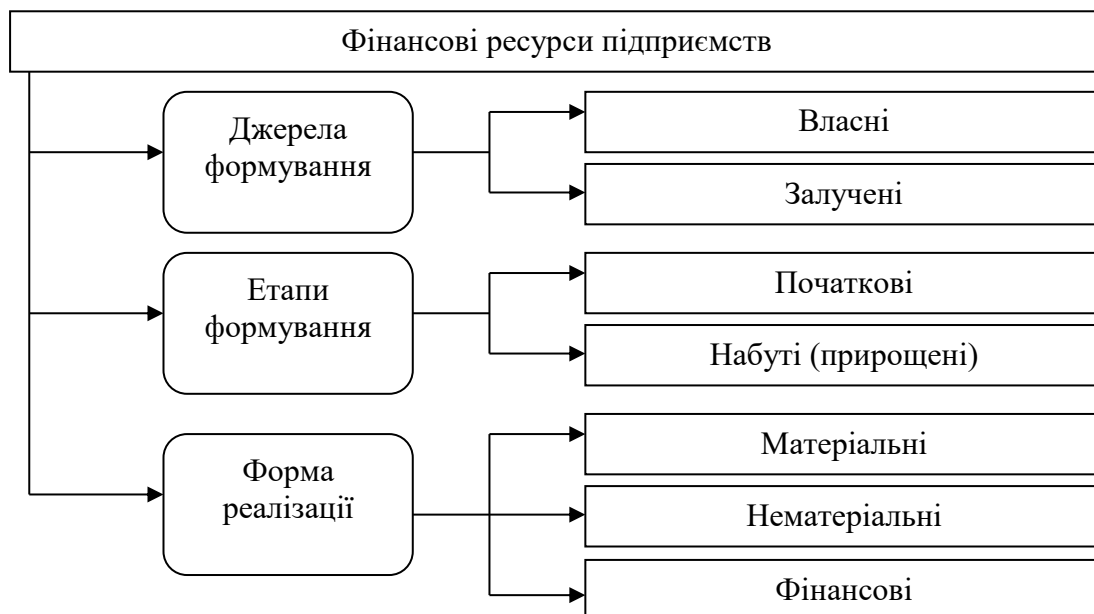
- джерела формування - відображають, звідки надходять фінансові кошти: з внутрішніх джерел (прибуток, амортизаційні відрахування, власний капітал тощо) та зовнішніх джерел (кредити, позики, інвестиції, субсидії).

- етапи формування - розподіляють ресурси на різні етапи діяльності підприємства, такі як етап початкового накопичення (наприклад, початкові інвестиції), етап функціонування (формування грошових потоків для забезпечення поточної діяльності) та етап розширеного відтворення (реінвестиції для росту і розвитку підприємства).

- форма реалізації - залежно від того, як фінансові ресурси трансформуються в інші види активів, вони можуть мати різні форми реалізації, такі як грошові кошти, матеріальні активи, інвестиції, дебіторська заборгованість, запаси тощо.

Рисунок 1.1, що ілюструє цю класифікацію, може наочно продемонструвати взаємозв'язок між зазначеними ознаками і важливість кожної категорії в процесі

формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Рис.1.1. Ознаки класифікації фінансових ресурсів підприємств

Важливим аспектом для розуміння сутності фінансових ресурсів є з'ясування економічної природи джерел їх формування. Різноманітні підходи до класифікації джерел формування фінансових ресурсів дозволяють краще зрозуміти, як підприємства акумулюють кошти та з яких джерел вони їх отримують.

Одним з найбільш розповсюджених підходів у економічній літературі є класифікація джерел фінансових ресурсів за правом власності. За цим критерієм фінансові ресурси поділяються на дві основні групи.

Власні джерела фінансових ресурсів - це кошти, якими підприємство володіє на правах власності і може використовувати їх без обмежень.

Запозичені джерела фінансових ресурсів - це кошти, які підприємство отримує від інших суб'єктів господарювання на умовах тимчасового користування, з умовою їх повернення.

Розмежування на власні та запозичені джерела фінансових ресурсів має велике значення для аналізу фінансової стійкості підприємства, оскільки показує його здатність до самофінансування та залежність від зовнішніх фінансових джерел. Чим більша частка власних коштів, тим менша фінансова залежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

В економічній літературі визначено різні аспекти формування власних джерел фінансових ресурсів підприємств. І. С. Гуцал [57], Г.Г. Нам [44] і О.А. Терещенко [55] акцентують увагу на важливості валового доходу як частини власних фінансових ресурсів підприємств. Згідно з їхніми поглядами, валовий дохід включає кілька основних елементів, серед яких важливе місце займає прибуток. Отже, валовий дохід і його складові, зокрема прибуток, є основним механізмом забезпечення фінансової незалежності підприємства. Завдяки власним джерелам підприємство може здійснювати свою діяльність без необхідності залучення значної кількості зовнішніх запозичених коштів, що знижує фінансові ризики.

Частина фахівців не включає заробітну плату і ренту до складу фінансових ресурсів підприємства, оскільки ці елементи в основному споживаються на поточні потреби і не становлять довгострокової основи для розвитку підприємства. З іншого боку, якщо розглядати валовий дохід як сукупність усіх коштів, які надходять до підприємства, то його складові - заробітна плата і рента - можуть бути включені до складу джерел фінансових ресурсів. З точки зору практичного управління фінансами підприємства, ці кошти можуть бути використовувані для покриття витрат на оплату праці, оренду та інші поточні витрати, що є частиною загального фінансового потоку підприємства [41].

Джерела фінансових ресурсів, які за правом власності не належать підприємству, зазвичай класифікують як позичкові, залучені або запозичені фінансові ресурси. Ці ресурси утворюються в результаті залучення фінансування ззовні і зазвичай використовуються для забезпечення діяльності підприємства, включаючи поточне виробництво, інвестиції або розширення бізнесу.

Розглядаючи залучені джерела фінансових ресурсів, варто виділити ті, що надходять ззовні, від інших суб'єктів господарювання або органів, з метою забезпечення діяльності підприємства. Як зазначають І.С. Гуцал [57] та І.В. Зятковський [29], до таких джерел відносяться: пайові та інші внески членів колективу, кошти, мобілізовані на фінансовому і кредитному ринку, поповнення засновниками статутного фонду.

Отже, основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є власні та залучені кошти (рисунок 1.2).

Рис.1.2. Класифікація фінансів підприємств за джерелами формування

Відповідно до підходів різних вчених, класифікація джерел фінансових ресурсів підприємств є доволі варіативною. І. С. Гуцал [57], Г. Г. Нам [44], О. О. Непочатенко [45], та О. А. Терещенко [55] використовують різні критерії для класифікації джерел фінансових ресурсів, при цьому виділяючи важливість позичених і залучених коштів для забезпечення господарської діяльності підприємств.

Г. Г. Нам включає до залучених джерел отримані субсидії; кредити; пайові внески, що надходять від засновників, членів колективу або інших інвесторів як частина капіталу підприємства; кошти, мобілізовані на фінансовому ринку [44].

О. О. Непочатенко також виділяє залучені фінансові ресурси через випуск і розміщення акцій і облігацій. Випуск акцій дозволяє залучити інвестиції без

необхідності повертати кошти, але з потенційною втратою частки власності в підприємстві. Облігації дозволяють залучати фінансові ресурси з обов'язком повернення в майбутньому з виплатою відсотків [45].

О. А. Терещенко визначає такі джерела: власні фінансові ресурси, що включають валовий доход (прибуток, рента, заробітна плата тощо); позичені фінансові ресурси - це кошти, що отримуються підприємством у вигляді позик, таких як банківські кредити; залучені ресурси - включають пайові внески від членів колективу та інші форми мобілізації коштів через інвестиції [55].

Зв'язок між власними і залученими фінансовими ресурсами (власним і залученим капіталом) та внутрішніми і зовнішніми джерелами фінансування можна простежити на рисунку 1.3 [2].

Рис.1.3. Зв'язок між джерелами формування фінансових ресурсів та капіталом підприємства

Правильне управління фінансовими ресурсами підприємства є ключем до забезпечення його ефективної роботи та стабільного розвитку. Для цього необхідно не тільки вчасно акумулювати необхідні кошти, але й ефективно їх використовувати, що може бути досягнуто через оцінку та аналіз таких показників, як оборотність активів та рентабельність.

Основні аспекти ефективності фінансових ресурсів можна поділити на два

основні напрямки: формування фінансових ресурсів та їх використання. З одного боку, важливо правильно спланувати джерела та обсяги фінансування, а з іншого - забезпечити їх ефективне використання на всіх етапах господарської діяльності підприємства.

Оборотність активів є ключовим показником, що характеризує, як швидко підприємство може використовувати свої активи для генерування доходів. Важливою метою є визначення, як швидко інвестовані кошти (фінансові ресурси) перетворюються в грошові потоки через реалізацію продукції або надання послуг.

Для проведення аналізу оборотності активів використовуються основні фінансові коефіцієнти, представлені в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Фінансові коефіцієнти оборотності активів

Показник	Методика розрахунку
Загальна оборотність капіталу	Чиста виручка від реалізації / Підсумок балансу
Оборотність мобільних коштів	Чиста виручка від реалізації / Підсумок II та III розділів активу балансу
Оборотність матеріальних оборотних коштів	Чиста виручка від реалізації / Підсумок II розділу активу балансу
Оборотність готової продукції	Чиста виручка від реалізації / Готова продукція
Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації / Дебіторська заборгованість
Середній термін обороту дебіторської заборгованості	$360 \times \text{Дебіторська заборгованість} / \text{Виручка від реалізації}$
Оборотність кредиторської заборгованості	Виручка від реалізації / Кредиторська заборгованість
Середній термін обороту кредиторської заборгованості	$360 \times \text{Кредиторська заборгованість} / \text{Виручка від реалізації}$
Фондовіддача необоротних активів	Виручка від реалізації / Необоротні активи
Оборотність власного капіталу	Виручка від реалізації / Власний капітал

Рентабельність - це важливий показник, що визначає рівень прибутковості підприємства від використаних фінансових ресурсів. Оцінка рентабельності дає

змогу зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси для генерування прибутку.

Аналіз рентабельності є ключовим інструментом для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, оскільки він дозволяє визначити, наскільки вигідно підприємство використовує свої ресурси для генерування прибутку. Рентабельність дозволяє побачити, як різні фактори впливають на прибутковість і наскільки підприємство є ефективним у використанні своїх фінансових активів. Для проведення такого аналізу використовується наступні основні показники [42]:

1) Коефіцієнт рентабельності всього капіталу (або коефіцієнт економічної рентабельності) є важливим фінансовим показником, що визначає ефективність використання всіх фінансових ресурсів підприємства для генерування чистого прибутку. Цей коефіцієнт показує, скільки чистого прибутку припадає на кожну одиницю капіталу, що використовується підприємством. Розрахунок цього показника здійснюється за формулою:

$$P_{\kappa} = \frac{ЧП_o}{\bar{K}}, \quad (1.1)$$

де ЧП_о – загальна сума чистого прибутку підприємства, отримана від усіх видів господарської діяльності в даному періоді;

$\bar{K}$ – середня сума всього капіталу, що використовується на підприємстві в даному періоді (розрахована як середня хронологічна).

2) Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (також відомий як коефіцієнт фінансової рентабельності) є важливим фінансовим показником, що визначає ефективність використання власного капіталу підприємства для генерування прибутку. Цей коефіцієнт показує, скільки чистого прибутку приносить кожна одиниця власного капіталу, вкладеного в підприємство. Для розрахунку цього показника використовується формула:

$$P_{ck} = \frac{ЧП_o}{\overline{СК}}, \quad (1.2)$$

де $\overline{СК}$ – середня сума власного капіталу підприємства в даному періоді

(розрахована як середня хронологічна).

3) Коефіцієнт рентабельності всього основного капіталу (або коефіцієнт рентабельності основних засобів) — це показник, який оцінює ефективність використання всього основного капіталу підприємства, вкладеного в його необоротні активи (основні засоби). Цей коефіцієнт дозволяє визначити, який рівень прибутку підприємство отримує на кожну одиницю коштів, вкладених в основні засоби, що використовуються для виробництва товарів чи надання послуг. Для розрахунку цього показника використовується наступна формула:

$$P_{ок} = \frac{ЧП_o}{\overline{O_c K}}, \quad (1.3)$$

де $\overline{O_c K}$ — середня сума всього основного капіталу, що використовується, в даному періоді (розрахована як середня хронологічна).

4) Коефіцієнт рентабельності оборотного капіталу - це показник, який визначає ефективність використання оборотного капіталу підприємства для генерування прибутку. Він дозволяє оцінити, скільки чистого прибутку підприємство отримує на кожну одиницю оборотного капіталу, який використовується в його діяльності. Розрахунок цього показника здійснюється за наступною формулою:

$$P_{обк} = \frac{ЧП_{pn}}{\overline{O_o K}}, \quad (1.4)$$

де $ЧП_{pn}$ — сума чистого прибутку підприємства від реалізації продукції (операційної діяльності) в даному періоді;

$\overline{O_o K}$ — середня сума оборотного капіталу, що використовується, в даному періоді (розрахована як середня хронологічна).

5) Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу - це фінансовий показник, який дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує позиковий капітал (кошти, залучені ззовні, зокрема кредити, позики) для генерування прибутку. Цей коефіцієнт дозволяє визначити рівень прибутковості позикового капіталу, що вкладається у діяльність підприємства, і надає інформацію

про ефективність залучених ресурсів. При розрахунку цього показника використовується наступна формула:

$$P_{зк} = \frac{ЧП_d}{\overline{ПК}}, \quad (1.5)$$

де $ЧП_d$ – сума чистого прибутку, що отримано за рахунок використання позикового капіталу в окремих видах діяльності або господарських операцій;

$\overline{ПК}$ – середня сума позикового капіталу, що залучена підприємством для здійснення окремих видів діяльності або окремих видів господарських операцій.

6) Коефіцієнт рентабельності активів (Return on Assets, ROA) — це фінансовий показник, що відображає ефективність використання майна підприємства для генерування прибутку. Він вимірює, наскільки ефективно компанія використовує свої активи (як оборотні, так і необоротні) для створення прибутку, розраховується за формулою:

$$P_{акт} = \frac{ЧП}{\overline{А}}, \quad (1.6)$$

де $ЧП$ – сума чистого прибутку;

$\overline{А}$ – середня сума активів.

7) Рентабельність чистих активів — це фінансовий показник, який вимірює, скільки чистого прибутку генерується на кожну гривню чистих активів підприємства та розраховується за формулою:

$$P_{чА} = \frac{ЧП}{\overline{ЧА}}, \quad (1.7)$$

де $\overline{ЧА}$ – середня сума чистих активів.

8) Рентабельність оборотних активів - це фінансовий показник, який відображає ефективність використання оборотних активів підприємства для отримання прибутку та розраховується за формулою:

$$P_{оА} = \frac{ЧП}{\overline{ОА}}, \quad (1.8)$$

де $\overline{ОА}$ – середня сума оборотних активів.

Показники рентабельності можуть бути розраховані як за балансовим, так і

за чистим прибутком. Різниця між цими підходами має значення для аналізу ефективності підприємства, оскільки кожен з них відображає різні аспекти фінансової діяльності.

Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів і визначення рівня фінансової стабільності підприємства важливо використовувати систему коефіцієнтів фінансової стійкості. Ці коефіцієнти дозволяють визначити структуру джерел фінансування, виявити потенційні ризики і передбачити, як зміни в цих показниках можуть вплинути на фінансову стабільність підприємства. Для проведення такої оцінки розраховуються та вивчаються в динаміці наступні коефіцієнти [23]:

1) Коефіцієнт автономії (або коефіцієнт фінансової незалежності) є важливим показником для оцінки рівня фінансової стабільності підприємства. Цей коефіцієнт дозволяє визначити частку активів, які підприємство може фінансувати за рахунок власного капіталу, що є критично важливим для оцінки здатності підприємства покривати свої зобов'язання без зовнішніх позик. Розрахунок цього показника здійснюється за формулами:

$$KA = \frac{CK}{K}; \quad KA = \frac{ЧА}{A}, \quad (1.9)$$

де СК – сума власного капіталу підприємства на певну дату;

ЧА – вартість чистих активів підприємства на певну дату;

К – загальна сума капіталу підприємства на певну дату;

А – загальна вартість активів підприємства на певну дату.

Високий коефіцієнт автономії (більше 0,5) вказує на те, що підприємство має значну частину власного капіталу у своїй структурі фінансування. Це означає, що підприємство більш фінансово незалежне і менш залежить від позикових коштів, що знижує фінансовий ризик.

Низький коефіцієнт автономії (менше 0,5) свідчить про високу частку позикових коштів у структурі капіталу, що підвищує фінансову залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування і збільшує ризики в умовах непередбачуваних змін на фінансових ринках.

2) Коефіцієнт фінансової залежності є важливим показником для оцінки рівня залежності підприємства від позикових коштів (зовнішнього фінансування) у його загальній фінансовій структурі. Цей коефіцієнт відображає, яку частину загальних капітальних ресурсів підприємства складають позикові кошти (кредити, позики, облігації тощо), розраховується за формулою:

$$K_{\text{фз}} = \frac{K_n + K_в}{K_з}, \quad (1.10)$$

де $K_{\text{фз}}$ - коефіцієнт фінансової залежності;

K_n – позиковий капітал;

$K_в$ – власний капітал;

$K_з$ – загальний капітал.

3) Коефіцієнт фінансування є показником, який відображає, яка частка активів підприємства фінансується власними коштами, розраховується за формулою:

$$K\Phi = \frac{K_n}{K_в}, \quad (1.11)$$

де $K\Phi$ – коефіцієнт фінансування.

4) Коефіцієнт співвідношення власного та позикового капіталу є показником, який відображає баланс між власними та позиковими коштами, що використовуються підприємством для фінансування своєї діяльності, розраховується за формулою:

$$K_{\text{сп}} = \frac{K_в}{З}, \quad (1.12)$$

Де $K_{\text{сп}}$ – співвідношення власного та позикового капіталу;

$З$ – зобов'язання.

Нормальним значенням цього показника вважається значення, що перевищує одиницю.

Нерідко в аналітичній практиці використовується показник, обернений до показника фінансової стійкості – коефіцієнт заборгованості ($K_з$), який показує частку позикового капіталу в загальній сумі капіталу, що використовується. Він

розраховується за формулою:

$$K_3 = \frac{3}{K_6}. \quad (1.13)$$

Відповідно позитивно оцінюється значення показника нижче одиниці.

5) Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами є показником фінансової стійкості підприємства, що відображає, наскільки достатньо власних оборотних коштів у підприємства для забезпечення безперебійного функціонування його операційної діяльності та розраховується за формулою:

$$K_{\text{ВОЗ}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ПА}}, \quad (1.14)$$

де КВОЗ – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;

ВОК – власний оборотний капітал;

ПА – поточні активи.

Нормальним вважається значення показника, що перевищує 0,1.

6) Коефіцієнт покриття інвестицій або коефіцієнт фінансової стабільності — це показник, який дозволяє оцінити частку власного капіталу та довгострокових зобов'язань у загальній сумі активів підприємства, розраховується за формулою:

$$K_{\text{П}} = \frac{\text{ВК} + \text{ДЗ}}{\text{А}}, \quad (1.15)$$

де КП – коефіцієнт покриття інвестицій;

ВК – власний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

А – загальна сума активів.

В аналітичній практиці прийнято вважати нормальним значення коефіцієнта, яке наближається до 0,9.

7) Коефіцієнт інвестування є важливим показником фінансової стабільності підприємства, що відображає ступінь забезпеченості підприємства власними коштами для інвестування в активи. Він дає змогу оцінити, наскільки підприємство здатне фінансувати свої активи без залучення позикових коштів та розраховується за формулою:

$$K_I = \frac{BK}{OЗ}, \quad (1.16)$$

де K_I – коефіцієнт інвестування;

ОЗ – основні засоби.

Якщо коефіцієнт інвестування більше одиниці, то це є свідченням про достатність власного капіталу.

8) Коефіцієнт маневреності власного капіталу - це фінансовий показник, що відображає частку власного капіталу підприємства, яка є найбільш гнучкою, тобто може бути використана для покриття поточних зобов'язань. Він дозволяє оцінити здатність підприємства маневрувати своїми фінансами, зокрема у випадку потреби швидко реагувати на зміни в ринку або вирішувати короткострокові фінансові проблеми, розраховується як відношення власного оборотного капіталу та власного капіталу за формулою:

$$K_{MBK} = \frac{BOK}{BK}, \quad (1.17)$$

де K_{MBK} – коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Вважається нормальним значення цього показника вище 0,4-0,6.

9) Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів є фінансовим показником, що показує, яка частина капіталу підприємства є позиковою, і зокрема, яка частина позик використовується на довгострокові потреби, розраховується за формулою:

$$K_{ДЗ} = \frac{ДЗ}{BK + ДЗ}, \quad (1.18)$$

де $K_{ДЗ}$ – коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів.

10) Коефіцієнт короткострокової заборгованості є фінансовим показником, який показує частку короткострокових зобов'язань у загальній структурі капіталу підприємства, розраховується за формулою:

$$K_{KЗ} = \frac{KЗ}{KЗ + ДЗ}, \quad (1.19)$$

де $K_{KЗ}$ – коефіцієнт короткострокової заборгованості;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

11) Коефіцієнт кредиторської заборгованості - це фінансовий показник, який відображає співвідношення між сумою кредиторської заборгованості і загальним обсягом фінансування підприємства:

$$K_{крз} = \frac{КрЗ}{КЗ + ДЗ}, \quad (1.20)$$

де $K_{крз}$ – коефіцієнт кредиторської заборгованості;

КрЗ – кредиторська заборгованість.

Зростання цього показника характеризується негативно.

Таким чином, згідно з проведеним дослідженням теоретичних аспектів управління фінансовими ресурсами, фінансові ресурси підприємства можна визначити як кошти, які підприємство залучає з різних джерел (внутрішніх і зовнішніх) для створення грошових фондів. Формування та використання фінансових ресурсів - це процес, що передбачає акумулювання фінансових засобів для фінансового забезпечення операційної діяльності та інвестиційних проектів підприємства. До цього процесу також входить виконання зобов'язань перед державою та іншими контрагентами.

Однією з ключових задач управління фінансовими ресурсами є визначення обсягу оборотних коштів, необхідних для забезпечення безперервності виробничого процесу. Це включає мінімально необхідні запаси сировини, незавершене виробництво та залишки готової продукції, необхідні для виконання виробничих завдань підприємства. У випадку дефіциту власних оборотних коштів для інвестицій, підприємству важливо правильно визначити потребу в позикових коштах для покриття поточних витрат і забезпечення ліквідності.

Управління фінансовими ресурсами включає формування та розподіл прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства після покриття всіх витрат і податків. Залежно від того, як підприємство управляє своїм прибутком, розподіляючи його між учасниками виробничого процесу, можна оцінити його фінансову стабільність, здатність до розвитку та ефективність господарської діяльності в цілому.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «МАСЛОЖИРКОМБІНАТ»

2.1 Загальна характеристика фінансово - господарської діяльності підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Масложиркомбінат» (далі ТОВ «Масложиркомбінат») зареєстровано 29 серпня 2002 року і є резидентом України. Товариство діє на загальних підставах відповідно до Цивільного та Господарського кодексів України. Товариство з моменту державної реєстрації є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в банківських установах, печатку, штамп та інші реквізити.

Предметом діяльності підприємства є:

- оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, олією, тваринним маслом та жирами;
- посередництво в торгівлі товарами широкого асортименту;
- оптова торгівля парфумерними та косметичними товарами;
- роздрібна торгівля іншими продовольчими товарами.

Головним завданням ТОВ «Масложиркомбінат» є здійснення господарської діяльності, направленої на одержання прибутку на вкладений капітал, а також задоволення на основі отриманого прибутку, соціально-економічних інтересів трудового колективу.

ТОВ «Масложиркомбінат» реалізує свою продукцію (товари, роботи, послуги) за цінами, встановленими ним самостійно, з урахуванням обмежень, встановлених чинним законодавством.

Прибуток ТОВ «Масложиркомбінат» утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку товариства сплачуються проценти по кредитах банків, а також вносяться передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету. Чистий прибуток, одержаний після

вказаних розрахунків, залишається у повному розпорядженні підприємства.

Проаналізуємо фінансово-господарську діяльність ТОВ «Масложиркомбінат» за даними табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Необоротні активи	17145	23366	24687	6221	1321	36,28	5,65
Оборотні активи	16918	11132	10510	-5786	-622	-34,2	-5,58
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	x	x
Разом	34063	34498	35197	435	699	1,28	2,03

Згідно з табл. 2.1 робимо висновок, що за досліджуваний період активи ТОВ «Масложиркомбінат» зростали у 2021 році, а упродовж 2022-2023 років відбулось скорочення величини оборотних активів в господарському обороті підприємства. Причиною такого факту було вивільнення в ці роки як оборотних, так і необоротних активів.

Структуру активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр. представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Структура активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр., %

Показник	2021	2022	2023	Темп росту, %	
				2022 /2021	2023 /2022
Необоротні активи	50,33	67,73	70,14	17,4	2,41
Оборотні активи	49,67	32,27	29,86	-17,4	-2,41
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	x	x
Разом	100	100	100	0	0

Аналізуючи табл. 2.2, робимо висновок, що за досліджуваний період не відбулося структурних зрушень в складі майна підприємства: постійно питома вага оборотних активів була на рівні, вищому за 29%, необоротні активи займали понад

70%. Пік питомої ваги оборотних активів приходився на 2021 рік 49,60%, а далі у 2023 році питома вага оборотних активів знизилася до 29,80%.

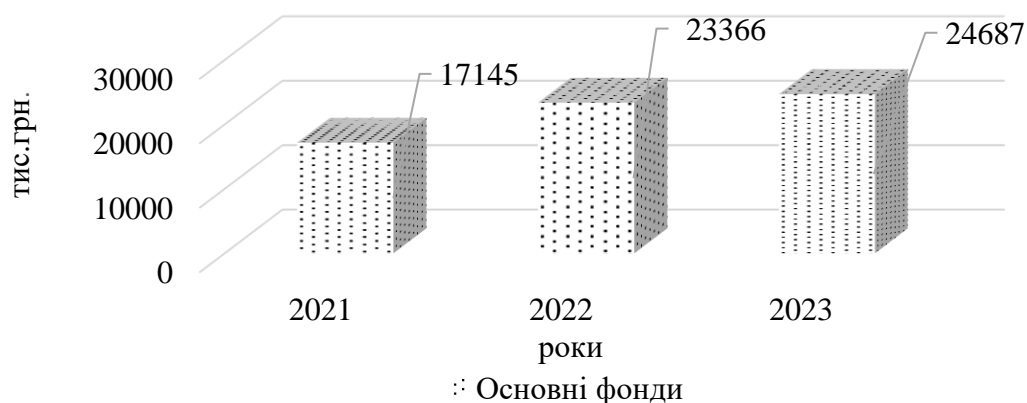
Основні виробничі фонди підприємства - це засоби труда, що беруть участь у багатьох виробничих циклах, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, а їхня вартість переноситься на виготовлену продукцію частинами в міру зношування. До основних виробничих фондів відносяться ті засоби труда, що, знаходячись у сфері матеріального виробництва та безпосередньо беруть участь у виготовленні матеріальних благ. Проаналізуємо динаміку основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» за даними табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021-2023 рр., тис. грн.**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Незавершені капітальні інвестиції	2951	6958	7253	4007	295	135,78	4,24
Основні засоби	14194	16408	17434	2214	1026	15,60	6,25
Разом необоротних активів	17145	23366	24687	6221	1321	36,28	5,65

Обсяг незавершеного будівництва протягом 2021-2023 років збільшився з 2951,0 тис. грн до 7253,0 тис. грн. (у 2022 році на 135,78%, у 2023 на 4,24%). Основні засоби упродовж досліджуваного періоду зростали (з 14194,0 тис. грн. – 2021 р. до 17434,0 тис. грн. – 2023 рік).

**Рис. 2.1. Динаміка основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021-2023 рр., тис. грн.**

Графічно динаміку основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 роках відображено на рис. 2.1.

Проаналізуємо структуру основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» за даними табл. 2.4.

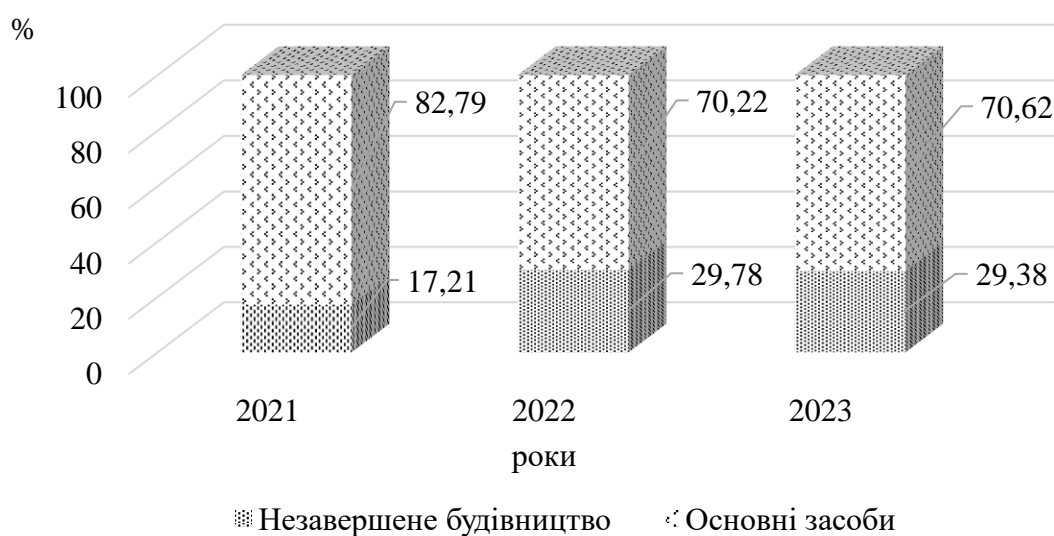
Таблиця 2.4

**Структура основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021 – 2023 рр., %**

Показник	2021	2022	2023	Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Нематеріальні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Незавершені капітальні інвестиції	17,21	29,78	29,38	12,57	-0,40
Основні засоби	82,79	70,22	70,62	-12,57	0,40
Відстрочені податкові активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Разом необоротних активів	100	100	100	0	0

За даними табл. 2.4, найбільшу питому вагу в складі основних фондів підприємства займають основні засоби. Протягом 2021 року дослідження на них припадає понад 82% необоротних активів підприємства, а в 2023 році - 70% необоротних активів підприємства.

Структуру основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» графічно відображено на рис. 2.2.

**Рис. 2.2. Структура основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021-2023 рр.**

Незавершені капітальні інвестиції включають вартість незавершеного будівництва, а також авансові платежі для фінансування такого будівництва. Частка незавершених капітальних інвестицій у структурі основних фондів підприємства з 2021 року по 2022 рік збільшилися, а з 2022 року по 2023 рік, ці показники практично не змінювалися.

Проаналізуємо зміни у структурі основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» за даними табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Зміна структури основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2022-2023 рр.

Показник	2022		2023		Відхилення 2023/2022		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	темп росту, %	питомої ваги, %
Будинки, споруди та передавальні пристрої	16181	49,08	18300	51,68	2119	113,1	2,6
Машини та обладнання	12789	38,80	12978	36,65	189	101,48	-2,15
Транспортні засоби	3284	9,96	3432	9,69	148	104,51	-0,27
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	698	2,12	685	1,93	-13	98,14	-0,19
Інші основні засоби	13	0,04	12	0,03	-1	92,31	-0,01
Разом	32965	100	35407	100	2442	107,41	x

Дані табл. 2.5 засвідчують домінування у складі основних засобів будинків, споруд та передавальних пристроїв (понад 51%). У 2023 році вартість будинків, споруд та передавальних пристроїв збільшилась на 13% відносно 2022 року. Показовим є зростання за 2023 рік величини вартості машин та обладнання на 189,0 тис. грн. (темп росту - 101,48%) та зменшення їх частки – на 2,15 процентних.

Вартість транспортних засобів за 2023 рік зросла на 148 тис. грн. Але суттєвих структурних зрушень в складі основних засобів за 2023 рік не спостерігалось.

Вартість будинків, споруд та передавальних пристроїв виросла на 2119,0 тис. грн., а вартість машин та обладнання на 189 тис. грн. Вартість інструментів, приладів та інвентарю (меблів) зменшилась у 2023 році на 13 тис. грн., та їх питома вага у структурі також зменшилась.

Оцінимо стан основних фондів за допомогою відповідних відносних

показників, що представлені в табл. 2.6.

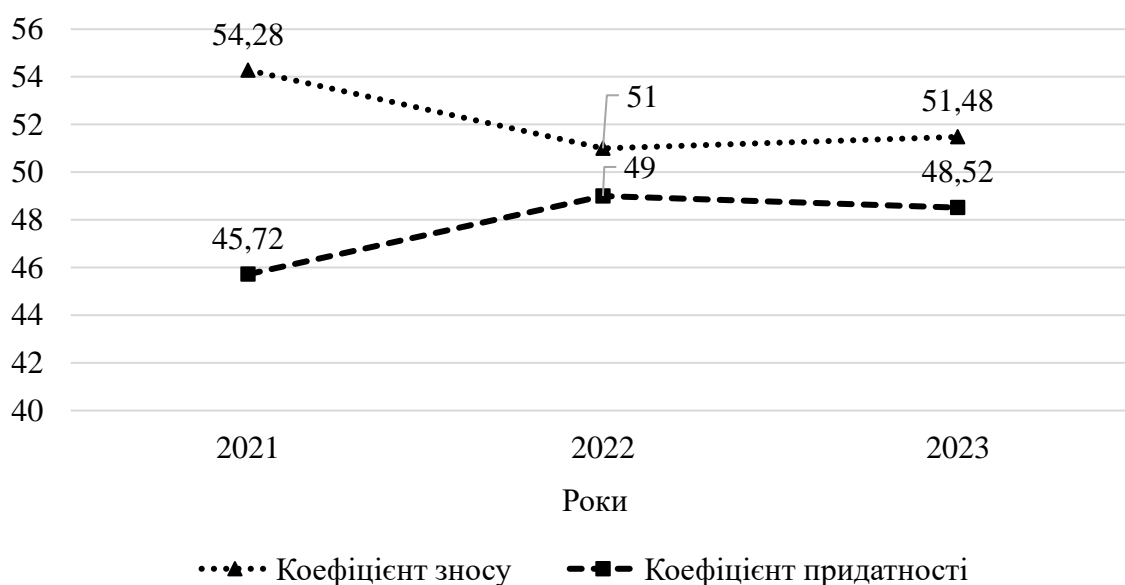
Таблиця 2.6

Стан основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат», 2021 – 2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Первісна вартість, тис. грн.	31045	33486	35929	2441	2443
Знос, тис. грн.	16851	17078	18495	227	1417
Залишкова вартість, тис. грн.	14194	16408	17434	2214	1026
Коефіцієнт зносу, %	54,28	51,00	51,48	-3,28	0,48
Коефіцієнт придатності, %	45,72	49,00	48,52	3,28	-0,48

Аналізуючи табл. 2.6, можемо прослідкувати, що рівень зношеності основних засобів підприємства зменшився з 54,28% у 2021 році до 51,48% у 2023 році, але оскільки знос складає більше 50% можна зробити висновок, що підприємство потребує оновлення основних фондів.

Показники коефіцієнтів зносу та придатності в динаміці відображено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Стан основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр., %

Зростання коефіцієнта зносу основних фондів за 2022-2023 роки на 0,48% (з 51,0% до 51,48%) свідчить, що, незважаючи на оновлення основних фондів, рівень технічного стану виробничо-торгового процесу знизився. Цей висновок

підтверджується і зниженням коефіцієнта придатності основних фондів. А зменшення коефіцієнта відображає тенденцію до зниження залежності підприємства від позикових джерел фінансування господарського кругообігу і тому оцінюється позитивно.

Далі оцінимо ефективність використання основних засобів за відповідними показниками за даними балансу та звіту про фінансові результати за даними, які наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Показники ефективності використання основних фондів
ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 - 2023 рр.**

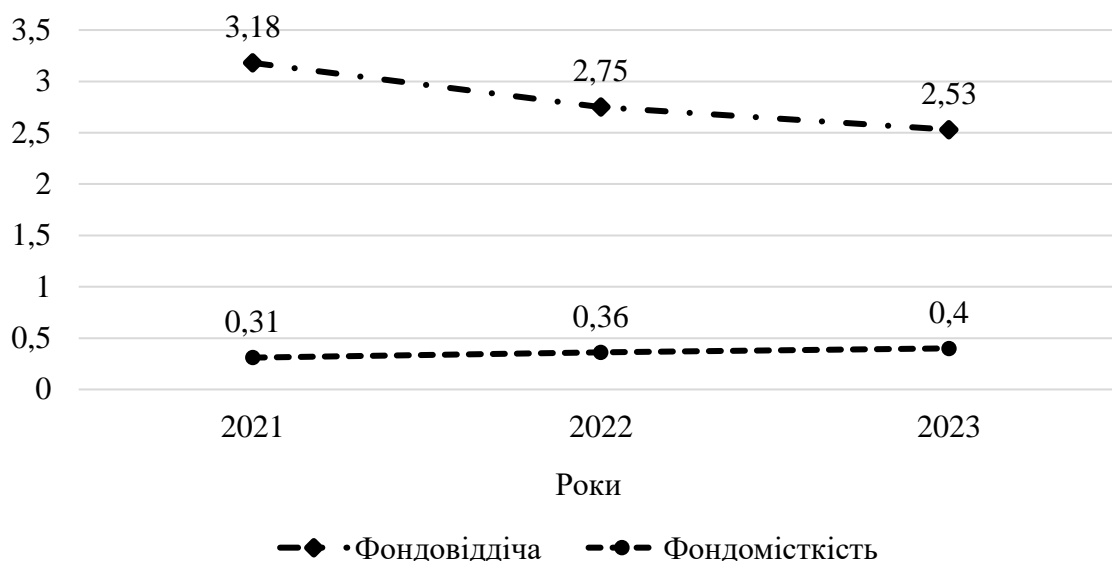
Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/ 2021	2022/ 2021
Середньорічна балансова вартість основних засобів, тис. грн.	29173	32265,5	34707,5	3092,5	2442
Чиста виручка від реалізації, тис. грн.	92734	88730	87677	-4004	-1053
Чистий прибуток, тис. грн.	681	0	0	-681	0
Рентабельність, %	2,33	0,00	0,00	-2,33	0
Фондовіддача, тис./грн.	3,18	2,75	2,53	-0,43	-0,22
Фондомісткість, тис./грн.	0,31	0,36	0,40	0,05	0,04

За даними табл. 2.7 можна зробити висновок, що ефективність використання основних засобів на підприємстві з плином часу то збільшується то знижується. Так, якщо за 2021 рік кожна гривня, вкладена в основні засоби, приносила підприємству майже 3,18 грн. чистого доходу і понад 2 коп. прибутку, то за 2023 рік ці показники становили 2,53 грн. і 0 коп. Отже, управління основними фондами на ТОВ «Масложиркомбінат» не можна вважати задовільним.

Вважається нормальним, якщо фондомісткість має тенденцію до зниження. Але зниження коефіцієнта фондомісткості повинно проходити не за рахунок зниження вартості основних виробничих фондів та зниження вартості виробленої валової продукції, а за рахунок більш низьких темпів росту вартості основних виробничих фондів порівняно з темпами росту вартості валової продукції.

Представимо графічно показники використання основних фондів

підприємства на рисунку 2.4.

Рис. 2.4. Показники ефективності використання основних фондів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 рр.

За даними представленими на рисунку 2.4. спостерігаємо збільшення фондівіддачі основних виробничих фондів у 2021 році, що свідчить про підвищення ефективності їх використання. Але поступове зменшення фондівіддачі у 2022-2023 роках є негативним явищем для підприємства.

2.2 Аналіз складу, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства

Для всебічного та повного аналізу управління фінансовими ресурсами на ТОВ «Масложиркомбінат» доцільним є визначення складу фінансових ресурсів, які є в розпорядженні підприємства. Фінансові ресурси - це кошти, що знаходяться в розпорядженні ТОВ «Масложиркомбінат» і призначені для виконання ним певних фінансових зобов'язань.

Проаналізуємо джерела фінансування ТОВ «Масложиркомбінат» та динаміку джерел формування активів підприємства – пасивів за даними табл. 2.8.

Власний капітал ТОВ «Масложиркомбінат» зменшується на протязі аналізованого періоду з 13157 тис. грн. у 2021 році до 12176 тис. грн. у 2023 році.

Таблиця 2.8

**Джерела фінансування ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021 – 2023 рр., тис. грн.**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Власний капітал	13157	12392	12176	-765	-216	-5,81	-1,74
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3244	3711	2675	467	-1036	14,40	-27,92
Поточні зобов'язання і забезпечення	17131	18395	20324	1264	1929	7,38	10,49
Разом	33532	34498	34175	966	677	2,88	1,96

Довгострокові зобов'язання і забезпечення ТОВ «Масложиркомбінат» також зменшуються у 2023 році до 2675 тис. грн. у порівнянні з 2021-2022 роками. Поточні зобов'язання і забезпечення збільшуються з 17131 тис. грн у 2021 році до 20324 тис. грн. у 2023 році.

Отже, за даними табл. 2.8 можна зробити висновок, що зменшення величини сукупного капіталу на досліджуваному підприємстві, починаючи з 2021 року, було зумовлене погашенням довгострокових зобов'язань.

Розглянемо частку кожної складової пасивів в динаміці за даними табл. 2.9.

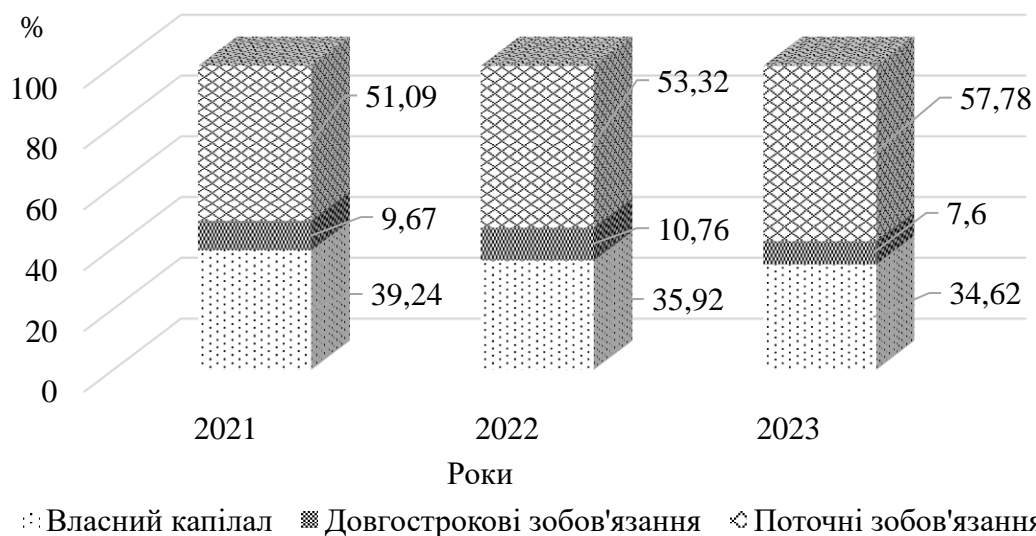
Таблиця 2.9

**Структура джерел фінансування ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021 – 2023 рр., %**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Власний капітал	39,24	35,92	34,62	-3,32	-1,31
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	9,67	10,76	7,60	1,08	-3,15
Поточні зобов'язання і забезпечення	51,09	53,32	57,78	2,23	4,46
Разом	100	100	100	0	0

Аналізуючи табл. 2.9, простежуємо зменшення частки власного капіталу в джерелах фінансування ТОВ «Масложиркомбінат» за весь період дослідження, водночас у 2021-2023 роках збільшилась частка поточних зобов'язань і забезпечення, що свідчить про відсутність у підприємства власних коштів.

Проаналізуємо структуру джерел фінансування підприємства за даними представленими на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Структура джерел фінансування ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 рр.

Згідно з рисунком 2.5 спостерігаємо зменшення власного капіталу за 2021-2023 роки. Але, відбувається збільшення поточних зобов'язань у 2023 році в порівнянні з 2021-2022 роками.

Важливим моментом фінансової діяльності підприємства є оптимізація відносин з дебіторами, а також управління оборотними активами на підприємстві. Проаналізуємо динаміку оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» за 2021 – 2023 рр. за даними табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Виробничі запаси	1917	2215	2187	298	-28	15,55	-1,26
Товари	260	203	140	-57	-63	-21,92	-31,03
Векселі одержані	0	0	0	0	0	x	x
Дебіторська заборгованість	8209	5669	5185	-2540	-484	-30,94	-8,54
Грошові кошти та їх еквіваленти	160	144	138	-16	-6	-10,00	-4,17
Інші оборотні активи	61	401	652	340	251	557,38	62,59
Разом оборотних активів	10607	8632	8302	-1975	-330	-18,62	-3,82

Дані табл. 2.10 свідчать, що величина оборотних активів у розпорядженні підприємства була зменшена у 2023 році в порівнянні з 2022-2021 рр. на 330 тис грн. або (3,82%). Значне скорочення оборотних активів за 2023 рік відбулось за рахунок зменшення товарів – на 63 тис. грн.. (або 31,03%).

У 2023 році відбулось зменшенням оборотного капіталу підприємства за статтями:

- виробничі запаси – на 28 тис. грн. (або 1,26%);
- дебіторська заборгованість – на 484 тис. грн. (або 8,54%);
- грошові кошти та їх еквіваленти – на 6 тис. грн. (або 4,17%).

Позитивним є збільшення інших оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2023 році на 251 тис. грн. (або 62,59%).

Проаналізуємо структуру оборотного капіталу ТОВ «Масложиркомбінат» за даними табл. 2.11.

Таблиця 2.11

**Структура оборотного капіталу ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021-2023 рр., %**

Показник	2021	2022	2023	Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Виробничі запаси	18,07	25,66	26,34	7,59	0,68
Товари	2,45	2,35	1,69	-0,10	-0,67
Дебіторська заборгованість	77,39	65,67	62,45	-11,72	-3,22
Грошові кошти та їх еквіваленти	1,51	1,67	1,66	0,16	-0,01
Інші оборотні активи	0,58	4,65	7,85	4,07	3,21
Разом оборотних активів	100	100	100	0	0

Дані табл. 2.11 свідчать, що переважна частка в структурі оборотних активів протягом всього періоду дослідження належала дебіторській заборгованості. Також слід відзначити, що за 2023 рік знижена частка товарів (їхня частка на кінець 2023 року становила 1,69%). Це означає про незважену політику управління оборотними активами підприємства.

Аналізуючи оборотний капітал, важливо визначити якість його використання, яка характеризується показниками оборотності оборотних активів.

Далі проаналізуємо ефективність використання оборотних активів на досліджуваному підприємстві за даними табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Показники ефективності використання оборотних активів

ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр.

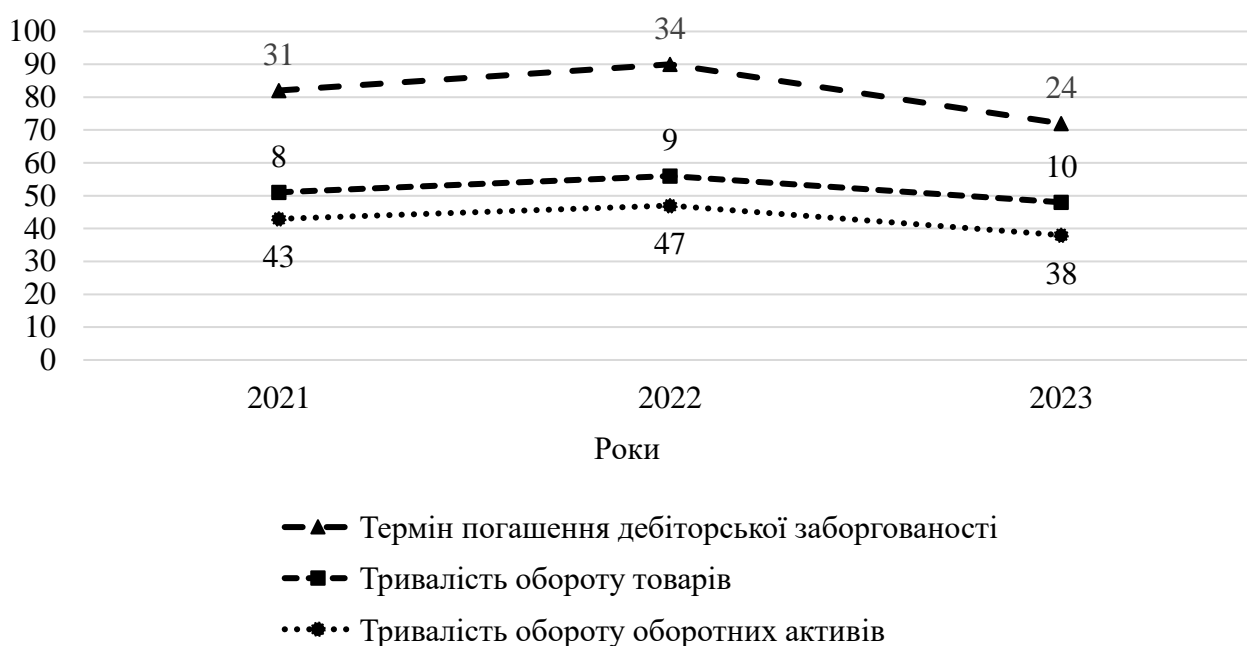
Показник	2021	2022	2023
Середня величина оборотних активів	8933,5	9619,5	8467
Середня величина ТМЦ	2111	2297,5	2372,5
Середня величина дебіторської заборгованості	6541	6939	5427
Виручка від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	75311	73262	81144
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	92734	88730	87677
Оборотність оборотних активів	8,43	7,62	9,58
Тривалість обороту оборотних активів, днів	43	47	38
Оборотність ТМЦ	43,93	38,62	36,96
Тривалість обороту товарів, днів	8	9	10
Оборотність дебіторської заборгованості	11,51	10,56	14,95
Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	31	34	24

Дані табл. 2.12 свідчать, що середня величина оборотних активів має змінну тенденцію. Так, у 2021 році середня величина оборотних активів складає 8933,5 тис. грн. у 2022 році збільшується до 9619,5 тис. грн., але у 2023 зменшується до 8467,0 тис. грн.

Оборотність оборотних активів загалом та по дебіторській заборгованості погіршилася: кількість оборотів за рік знизилася, а період одного обороту за кожним показником зріс, проте у 2023 році спостерігалось її значне прискорення, яке було за 2021-2022 роки зовсім нівельоване. Причиною погіршення є більш суттєві темпи зростання оборотних активів у 2022 році порівняно знизженням останнього у 2023 році.

Отже, згідно табл. 2.12, оборотні активи у цілому за рік не здійснюють повного обороту. Оборотність у днях збільшилася до 38 днів (2023 рік.), що призвело до залучення в оборот: $\pm AOA = 87677/360 * 38 = 9254,79$ тис. грн.

Відобразимо показники оборотності оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» у днях на рисунку 2.6.

Рис. 2.6. Оборотність оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр.

Згідно з рисунком 2.6, після раціональної організації збуту продукції, прискорення документообігу, дотримання договірної платіжної дисципліни, використання реклами, активізації продажу темп обертання за 2023 рік збільшився: тривалість обертання оборотних активів (38 днів), обороту товарів (10 днів) та термін погашення дебіторської заборгованості (24 дня).

Не менш важливим для підприємства є визначення оптимальних джерел фінансування оборотних активів.

Проаналізуємо джерела фінансування оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» за 2021-2023 рр. за даними табл. 2.13

Таблиця 2.13

Джерела фінансування оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021- 2023 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6
Поточні активи	16895	11107	10488	-5788	-619
Поточні пасиви	17132	17753	20324	621	2571
Чисті оборотні активи	-237	-6646	-9836	-6409	-3190
Довгострокові зобов'язання	3244	3711	10771	467	7060

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	6	7
Власні оборотні кошти забезпечені:	-3481	-10357	-20607	-6876	-10250
-власним капіталом, %	-20,60	-93,25	-196,48	-72,65	-103,23
-довгостроковими зобов'язаннями, %	19,20	33,41	102,70	14,21	69,29
- поточними зобов'язаннями, %	101,40	159,83	193,77	58,43	33,94

Власні оборотні кошти, призначені для фінансування поточної діяльності, характеризують суму коштів, вкладених в оборотні активи. Згідно з табл. 2.13 ТОВ «Масложиркомбінат» не мало власних оборотних активів у 2021-2023 роках.

Відсутність власного капіталу ТОВ «Масложиркомбінат» в досліджуваній період (стрибок донизу в 2023 році), та відповідно стрибок догори показників довгострокових зобов'язань свідчить, що підприємство взяло довгостроковий кредит у банку.

Проаналізуємо дебіторську та кредиторську заборгованість ТОВ «Масложиркомбінат» за даними додатку Б, складеного на підставі річних фінансових звітів за формою № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» підприємства за 2021 - 2023 роки.

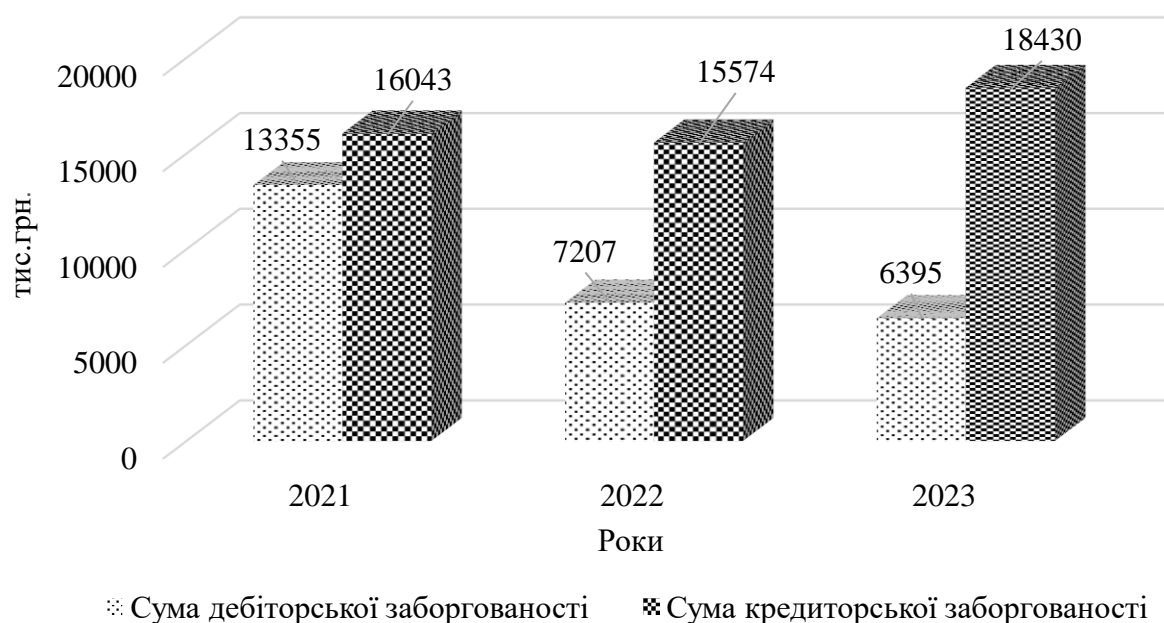
Аналіз динаміки свідчить, що дебіторська заборгованість протягом 2021 року зростала до 13355,0 тис. грн., а за 2022-2023 роки знизилася з 7207,0 тис. грн. до 6395,0 тис. грн. Причиною цього є відповідна зміна товарної дебіторської заборгованості. Інші складові дебіторської заборгованості не мали суттєвого впливу на розрахунково-платіжну дисципліну.

Структура дебіторської заборгованості базового підприємства характеризується переважанням заборгованості за товари, роботи, послуги – мінімально її частка становила 61,47% станом на кінець 2021 року, а максимально – 81,08% станом на кінець 2023 року. Найменша частка припадала на дебіторську заборгованість за виданими авансами 6,7% (кінець 2023 року) та не більше 33,40% протягом всього досліджуваного періоду.

Співвідношення сум дебіторської заборгованості до кредиторської ТОВ «Масложиркомбінат» станом на початок 2021 - 2023 років відображено на

рисунку 2.7.

Рис. 2.7. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 рр.

Відбуваються коливання обсягів кредиторської заборгованості протягом досліджуваного періоду у 2021-2023 роках, зростання у 2021 році до 12292,0 тис. грн., скорочення станом на початок 2023 року до 10372,0 тис. грн., та зростання станом на початок 2024 року до 12081,0 тис. грн. Ці коливання були вагомими за своєю величиною, тому, станом на початок 2024 року кредиторська заборгованість істотно (приблизно в 2,5 рази) переважала дебіторську заборгованість.

В складі кредиторської заборгованості найбільша частка припадає на кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги – 76,62% у 2021 році, 66,6% у 2022 році та 65,55% у 2023 році. Інші статті кредиторської заборгованості у 2021 році були на рівні 9,27%, але у 2022 році збільшились до 22,34%, але у 2023 році зменшились до 17,25%.

Таким чином, на підприємстві за останні три роки сума кредиторської заборгованості значно перевищує суму дебіторської заборгованості. Стан розрахунково-платіжної дисципліни ТОВ «Масложиркомбінат» не можна вважати

задовільним через недосконалість політики роботи підприємства з дебіторами.

Залучені кошти ТОВ «Масложиркомбінат» представлені довгостроковими і короткостроковими кредитами банків, іншими довгостроковими фінансовими зобов'язаннями та кредиторською заборгованістю і поточними зобов'язаннями за розрахунками. Динаміку залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 - 2023 роках наведено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат»

У 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Довгострокові кредити банків	3244	3711	2675	467	-1036	114,40	72,08
Короткострокові кредити банків	1088	2179	1039	1091	-1140	200,28	47,68
Поточні зобов'язання:	16043	15574	18430	-469	2856	97,08	118,34
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	14151	10372	12081	-3379	1709	73,30	116,48
- поточні зобов'язання за розрахунками	2264	1723	3170	-541	1447	76,10	183,98
- інші поточні зобов'язання	1488	3479	3179	1992	-300	233,96	91,38
Всього позикових коштів	20375	21464	22144	1082	680	105,34	103,17

За даними табл. 2.14 спостерігаємо збільшення довгострокових кредитів банків на підприємстві у 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 467 тис. грн. з 3244 тис. грн. до 3711 тис. грн. відповідно. Але, у 2023 році довгострокові кредити банків зменшуються до 2675 тис. грн.

Короткострокові кредити банків на підприємстві також мають змінну тенденцію, у 2022 році спостерігаємо їх збільшення на 1091 тис. грн. або на 200,28%, але у 2023 році вони зменшуються до 1039 тис. грн.

Але, сума поточних зобов'язань підприємства збільшується у 2023 році в порівнянні з 2021 роком з 16043 тис. грн. до 18430 тис. грн. відповідно.

Таким чином, аналізуючи динаміку залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат», можна зробити висновок, що розмір залучених коштів у 2022 році збільшився за рахунок того, що підприємство отримувало довгострокові

та короткострокові кредити у банках, а у 2023 році на збільшення розміру залучених коштів вплинуло зростання поточних зобов'язань за розрахунками. Це призвело до того, що за 2023 рік загальна сума позикових коштів була найбільшою за весь період дослідження та склала - 22144 тис. грн.

Динаміку залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат» представлено на рис. 2.8.

Рис. 2.8. Динаміка залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Відповідно рисунку 2.8, робимо висновок, що досліджуваному підприємству не вистачає власного капіталу. Так, поточні зобов'язання станом на кінець 2023 року досягнули максимальної суми – 18430,0 тис. грн.

Проаналізуємо структуру залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат» та відобразимо розрахунки у табл. 2.15.

Найбільшу частку у структурі залучених коштів підприємства займають поточні зобов'язання, які складають 78,74% у 2021 році, 72,56% у 2022 році та 83,23% у 2023 році.

Таблиця 2.15

**Структура залучених коштів ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021 – 2023 рр., %**

Показник	2021	2022	2023	Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Довгострокові кредити банків	15,92	17,29	12,08	1,37	-5,21
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Короткострокові кредити банків	5,34	10,15	4,69	4,81	-5,46
Поточні зобов'язання:	78,74	72,56	83,23	-6,18	10,7
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	69,45	48,32	54,56	-21,13	6,23
Поточні зобов'язання за розрахунками.	11,11	8,03	14,32	-3,08	6,29
Інші поточні зобов'язання	7,30	16,21	14,36	8,91	-1,85
Всього позикових коштів	100,00	100,00	100,00	x	x

За даними табл. 2.15 спостерігаємо, що частка довгострокових та короткострокових кредитів банків у загальній структурі залучених коштів підприємства зменшується у 2023 році в порівнянні з 2021 роком.

Також, аналізуючи структуру залучених коштів, можна зробити висновок, що починаючи з 2023 року, суттєву частку стали займати поточні зобов'язання за розрахунками. Отже, ТОВ «Масложиркомбінат» слід більше уваги приділяти можливості залучення коштів на довгостроковій основі, що сприятиме поліпшенню не лише його платіжне-розрахункової дисципліни, але і фінансового стану.

Основним джерелом поповнення власного капіталу є прибуток підприємства. Якщо підприємство збиткове, то власний капітал зменшується на суму збитків. Значну частку в складі внутрішніх джерел становлять амортизаційні відрахування від використовуваних власних основних коштів і нематеріальних активів. Вони не збільшують суму власного капіталу, а є засобом його реінвестування. До інших форм власного капіталу належать прибутки від здавання в оренду майна, розрахунки із засновниками і т. ін. Вони не відіграють помітної ролі у формуванні власного капіталу підприємства.

Таким чином, проаналізувавши склад та структури фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат» можна зробити висновок, що джерелом поповнення власного

капіталу ТОВ «Масложиркомбінат» є позиковий капітал. Підприємство використовує довгострокові (більше року) і короткострокові (до року) кредити в банках.

2.3 Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат»

Узагальнюючим показником ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат» є його прибуток.

Для оцінки ефективності управління формуванням та розподілом прибутку проаналізуємо динаміку фінансових результатів ТОВ «Масложиркомбінат» від операційної діяльності, від звичайної діяльності та чистого прибутку за 2021-2023 роки (додаток В).

За даними додатку В діяльність ТОВ «Масложиркомбінат» була прибутковою у 2021 році (чистий прибуток – 681 тис. грн.).

Одержання ТОВ «Масложиркомбінат» у 2022-2023 роках збитку було зумовлене зростанням собівартості реалізованої продукції на фоні зниження чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Відсутність чистого прибутку ТОВ «Масложиркомбінат» у 2022-2023 роках було викликано, переважно, об'єктивними причинами, зважаючи на зниження практично усіх показників результатів діяльності підприємства. Окремо слід зазначити зростання фінансових витрат підприємства протягом всього досліджуваного періоду, що також негативно вплинуло на величину його чистого прибутку.

Слід відзначити, що різні види прибутку мають однакову тенденцію зміни, що свідчить про незмінний помірний вплив інвестиційної і фінансової діяльності на результати діяльності підприємства.

Рентабельність можна визначати як показник ефективності підприємства, що виражає відносну величину прибутку і що характеризує ступінь віддачі засобів,

використовуваних у виробництві.

Проаналізуємо, яким чином зростання фінансових результатів відбилося на ефективності діяльності підприємства за допомогою показників рентабельності, які представлені в табл. 2.16.

Таблиця 2.16

**Показники рентабельності ТОВ «Масложиркомбінат»
за 2021-2023 рр, %**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Рентабельність активів	0	0	10,127	0	10,127
Рентабельність власного капіталу	0	0	29,25	0	29,25
Рентабельність поточних активів	0	0,78	44,68	0,78	43,89
Рентабельність продажів	25,49	28,20	9,55	2,71	-18,66
Рентабельність операційної діяльності	0	0,66	3,187	0,66	5,525

Аналізуючи показники рентабельності досліджуваного підприємства, робимо висновок, що показники рентабельності поточних активів за 2021-2022 роки збільшувалися з 0 до 0,78, а у 2023 році відбулось збільшення о 44,68%.

Проте показник рентабельності продажів пішов на спад - з 28,20% у 2022 році до 9,55% у 2023 році.

Можливість подальшої мобілізації фінансових ресурсів характеризує ефективність фінансової діяльності. Також, ефективність фінансової діяльності характеризують показники платоспроможності та ліквідності.

Платоспроможність підприємства – це можливість погашення у встановлений строк своїх боргових зобов'язань.

Ліквідність - це вибір можливостей підприємства по сплаті заборгованості.

Оцінимо показники ліквідності ТОВ «Масложиркомбінат» за даними представленими в табл. 2.17.

Проведені розрахунки свідчать про незадовільний рівень показника поточної ліквідності на підприємстві, оскільки його значення є нижче нормативного (нижче 2,0). Також, протягом 2021-2023 років коефіцієнт покриття має значення менше нормативного (менше 1).

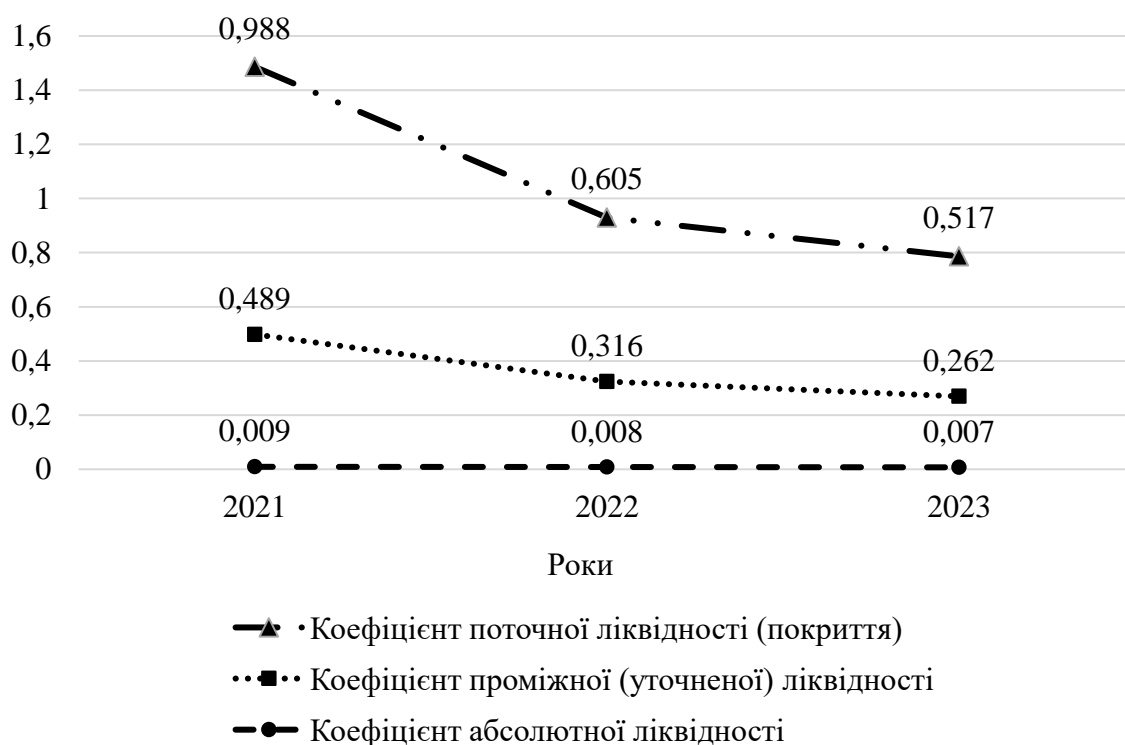
Таблиця 2.17

Показники ліквідності ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021 – 2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,009	0,008	0,007	-0,002	-0,001
Коефіцієнт проміжної (уточненої) ліквідності	0,489	0,316	0,262	-0,173	-0,054
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,988	0,605	0,517	-0,382	-0,088

Коефіцієнт проміжної ліквідності протягом всього періоду дослідження також не відповідає нормативному значенню та складає менше 0,5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності жодного разу не досяг нормативного значення (понад 0,2), що свідчить про низьку якість управління найбільш ліквідними активами підприємства – його грошовими коштами.

Відобразимо показники ліквідності ТОВ «Масложиркомбінат» на рис. 2.9

Рис. 2.9. Показники ліквідності ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 рр.

Запорукою ефективності діяльності підприємства й основою його розвитку в конкурентному середовищі є стабільність (стійкість). Фінансова стійкість – це

такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним.

З позиції довгострокової перспективи фінансова стійкість характеризується структурою джерел коштів, мірою залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Джерелами коштів підприємства є власні та залучені кошти. Співвідношення між цими величинами надає можливість оцінити довгострокову платоспроможність підприємства, тобто здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі виконати свої платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних і інших операцій платіжного характеру.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості ТОВ «Масложиркомбінат» за даними табл. 2.18.

Таблиця 2.18

**Показники фінансової стійкості ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2021 – 2023 рр.**

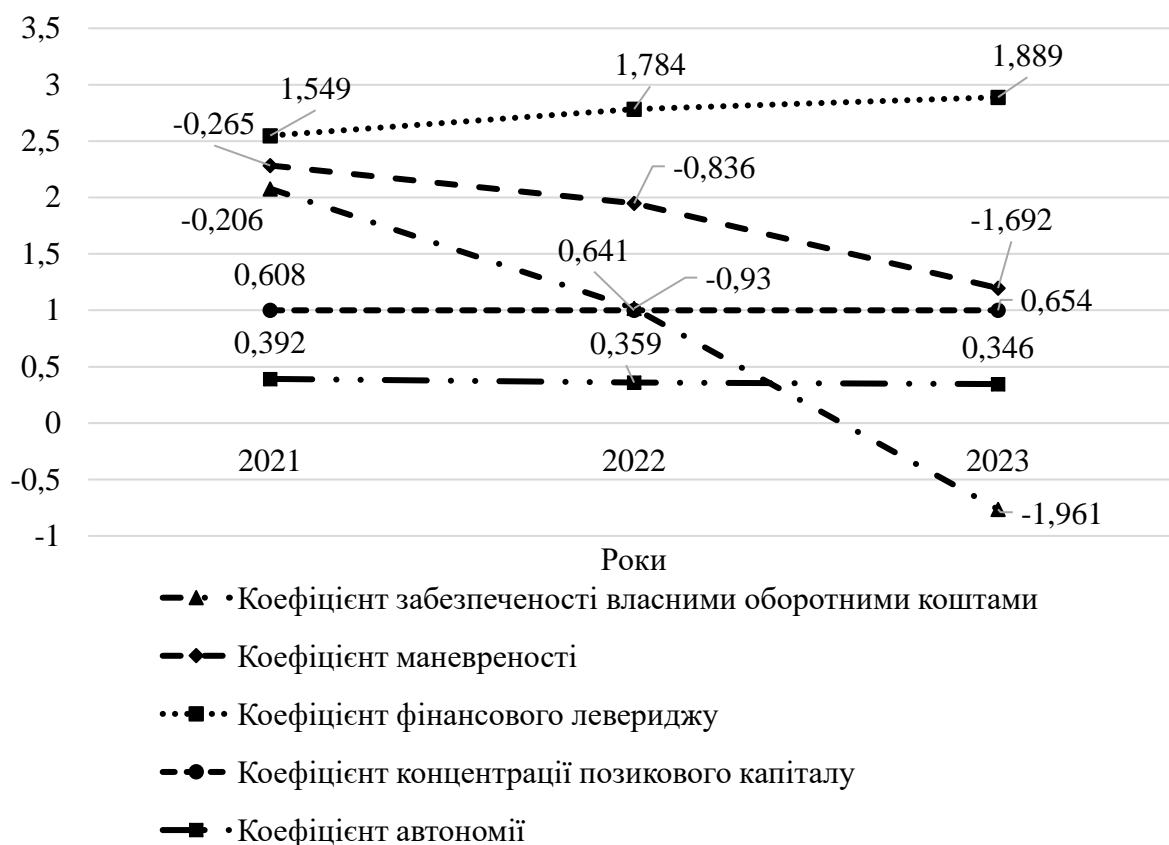
Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт автономії	0,392	0,359	0,346	-0,033	-0,013
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,608	0,641	0,654	0,033	0,013
Коефіцієнт фінансового левериджу	1,549	1,784	1,889	0,235	0,105
Коефіцієнт маневреності	-0,265	-0,836	-1,692	-0,571	-0,857
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,206	-0,930	-1,961	-0,725	-1,030

Починаючи з 2021 року по 2023 рік фінансовий стан підприємства суттєво погіршився, про що свідчить зниження практично всіх показників до межі, нижчої за нормативне значення.

Коефіцієнт фінансової стійкості (автономії) на нульовому рівні. Це означає нестачу власних коштів для фінансування поточної діяльності підприємства. Спостерігаємо також різке зменшення коефіцієнта маневреності та коефіцієнта забезпечення власними коштами у 2023 році, що свідчить про відсутність власних коштів на досліджуваному підприємстві.

Відобразимо графічно динаміку показників фінансової стійкості ТОВ «Масложиркомбінат» за 2021-2023 роки на рисунку 2.10.

**Рис. 2.10. Динаміка показників фінансової стійкості
ТОВ «Масложиркомбінат» у 2021-2023 рр.**

Отже, за результатами проведеного аналізу було виявлено, що ТОВ «Масложиркомбінат» не є платоспроможним, оскільки станом на кінець 2023 року коефіцієнт поточної ліквідності був значно нижче нормативного значення (менше 2,0) і коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами перенизував своє нормативне значення (менше 0,1). Тому для оцінки можливої зміни платоспроможності підприємства в майбутньому розрахуємо коефіцієнт втрати платоспроможності:

$$K_{\text{втрати}} = \frac{0,517 + (0,517 - 0,988) \cdot \frac{3}{12}}{2} = 0,399 \quad (2.1)$$

Коефіцієнт втрати платоспроможності, що набуває значення менше 1, розрахований на період 3 місяці, свідчить про те, що у підприємства найближчим часом є можливість втрати платоспроможності.

Для оцінки загрози банкрутства у ТОВ «Масложиркомбінат» використаємо

три моделі, які є досить поширеними у наш час. Це такі моделі, як: модель Спрінгейта, R-модель, модель О. Терещенка.

1) Модель Спрінгейта передбачає визнання підприємства банкрутом, за такою формулою:

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D \quad (2.2)$$

де А = Робочий капітал : Загальна вартість активів;

В = Прибуток до сплати податків та відсотків : загальна вартість активів;

С = Прибуток до сплати податків : Короткострокова заборгованість;

D = Обсяг продажу : Загальна вартість активів.

Для ТОВ «Масложиркомбінат» розрахункове значення Z-показника більше за 0,862 (1,2856), загрози банкрутства немає.

2) Модель R представлена чотирьохфакторною моделлю прогнозу ризику банкрутства і має наступний вигляд:

$$R = 0,838K1 + K2 + 0,054K3 + 0,63K4 \quad (2.3)$$

де R – показник ризику банкрутства підприємства;

K1 – відношення оборотного капіталу до активів;

K2 – відношення чистого прибутку до власного капіталу;

K3 – відношення виручки від реалізації до активів;

K4 – відношення чистого прибутку до витрат.

За допомогою R-моделі можна прогнозувати банкрутство на три квартали з ймовірністю 81% (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Ймовірність банкрутства ТОВ «Масложиркомбінат»

відповідно до значень показника R

Значення R-показника	Менше 0	0-0,18	0,18-0,32	0,32-0,42	Більше 0,42
Ймовірність банкрутства %	Максимальна (90-100)	Висока (60-80)	Середня (35-50)	Низька (15-20)	Мінімальна (до 10)

На ТОВ «Масложиркомбінат» показник ризику банкрутства дорівнює 0,386,

що підтверджує, згідно табл. 2.19, низьку ймовірність банкрутства.

3) Суттєвою перевагою дослідження при побудові дискримінантних моделей діагностики банкрутства є мультиваріантний аналіз Терещенко О.О.

Дискримінантна модель діагностики банкрутства досліджуваного підприємства має вигляд:

$$Z = 0,261X_1 + 1,272X_2 + 0,13X_3 + 0,486X_4 + 0,639X_9 + 0,221X_{10} - 1,433 \quad (2.4)$$

де X_1 - коефіцієнт покриття (поточні активи/поточні зобов'язання);

X_2 - коефіцієнт фінансової незалежності (власний капітал/валюта балансу);

X_3 - коефіцієнт оборотності капіталу (чиста виручка від реалізації/валюта балансу);

X_4 - коефіцієнт рентабельності операційних продажів cash-flow 1 (cash-flow 1/ (чиста виручка від реалізації + інші операційні доходи));

X_5 - коефіцієнт рентабельності активів по cash-flow 2 (cash-flow 2/валюта балансу);

X_6 - коефіцієнт оборотності позичкового капіталу (чиста виручка від реалізації/позичковий капітал);

X_7 - відношення cash-flow 1 до позичкового капіталу;

X_8 - рентабельність продажів (прибуток (збиток) до оподаткування/чиста виручка від реалізації);

X_9 - рентабельність власного капіталу (прибуток (збиток) після оподаткування/власний капітал)

X_{10} — коефіцієнт оборотності оборотних активів (чиста виручка від реалізації/середні залишки оборотних активів).

Значення Z – показника для ТОВ «Масложиркомбінат» дорівнює 1,2861. Це свідчить про те, що, згідно підприємство знаходиться у зоні фінансової стійкості.

Отже, незважаючи на показники ліквідності та платоспроможності менше нормативних, загроза банкрутства для ТОВ «Масложиркомбінат» не підтвердилася.

Отже, фінансова стратегія ТОВ «Масложиркомбінат» має бути спрямована на покращення фінансового потенціалу товариства і поліпшення напрямів розвитку.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат», можна зробити висновок, що у 2021-2023 роках на підприємстві спостерігається зменшення власного капіталу та збільшення поточних зобов'язань. У 2023 році відбулось зменшення оборотного капіталу підприємства за статтями: виробничі запаси - на 1,26%; дебіторська заборгованість на 8,54%; грошові кошти та їх еквіваленти - на 4,17%. Позитивним є збільшення інших оборотних активів у 2023 році на 62,59%.

За результатами аналізу ефективності використання оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат», встановлено, що оборотні активи у цілому за рік не здійснюють повного обороту. Оборотність у днях збільшилася до 38 днів за 2023 рік., що призвело до залучення в оборот: 925 тис. грн. Аналіз джерел фінансування оборотних активів ТОВ «Масложиркомбінат» свідчить, що підприємство не мало власних оборотних активів у 2021-2023 роках.

За результатами аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей ТОВ «Масложиркомбінат», можна зробити висновок, що на підприємстві за останні три роки сума кредиторської заборгованості значно перевищує суму дебіторської заборгованості. Залучені кошти ТОВ «Масложиркомбінат» представлені довгостроковими і короткостроковими кредитами банків, іншими довгостроковими фінансовими зобов'язаннями та кредиторською заборгованістю і поточними зобов'язаннями за розрахунками

Узагальнюючим показником ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства є його прибуток. Діяльність ТОВ «Масложиркомбінат» була прибутковою у 2021 році (чистий прибуток – 681 тис. грн.). Одержання підприємством у 2022-2023 роках збитку було зумовлене зростанням собівартості реалізованої продукції на фоні зниження чистого доходу (виручки) від реалізації продукції.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «МАСЛОЖИРКОМБІНАТ»

3.1 Шляхи покращення використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат»

Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат» може бути досягнуте через кілька ключових напрямків:

1. Підвищення обсягів виробництва та якості продукції або послуг, що безпосередньо впливатиме на конкурентоспроможність підприємства.

2. Оптимізації виробничих процесів, що дозволить підвищити рентабельність і, як результат, збільшити обсяги обігових коштів та прибутку.

3. Розробці обґрунтованих управлінських рішень для покращення структури обігових коштів, що забезпечить безперервність виробничого процесу та зниження фінансових ризиків.

4. Зниження рівня понаднормативних товарно-матеріальних цінностей на складах, що дозволить зменшити витрати на зберігання та утримання запасів.

5. Вжиття заходів для скорочення простроченої дебіторської заборгованості, що дозволить прискорити надходження грошових коштів до підприємства.

Збільшення прибутковості ТОВ «Масложиркомбінат» можна за допомогою таких стратегій:

1. Збільшення обсягів продажу продукції чи послуг завдяки покращенню маркетингової стратегії та виходу на нові ринки.

2. Оптимізацію витрат на виробництво, логістику та реалізацію, зокрема через впровадження енергозберігаючих технологій або автоматизацію виробничих процесів.

3. Зниження кредиторської заборгованості шляхом ефективного управління платежами та термінами погашення боргів.

4. Постійний моніторинг витрат і використання ресурсів для виявлення

можливих точок економії та підвищення ефективності виробничих процесів.

Для зменшення дефіциту власного капіталу ТОВ «Масложиркомбінат» варто:

- прискорити оборотність капіталу шляхом скорочення термінів виробничо-комерційного циклу, зокрема шляхом оптимізації процесів будівництва, виробництва і зменшення наднормативних запасів.

- вжиття заходів для зниження обсягів незавершеного виробництва та мінімізації залишків запасів на складах, що дозволить зменшити потребу в додаткових фінансових ресурсах.

Для зменшення витрат і підвищення ефективності основного виробництва ТОВ «Масложиркомбінат» може відмовитись від деяких видів діяльності (наприклад, будівництва, транспортування) та передати ці функції спеціалізованим організаціям, що дозволить знизити витрати на утримання персоналу та інфраструктури.

Для збільшення обсягу власних фінансових ресурсів підприємству можна оптимізувати витрати на утримання адміністративного персоналу, ремонт основних засобів та інші постійні витрати. Зменшити витрати на змінні компоненти, такі як заробітна плата виробничого персоналу, шляхом підвищення продуктивності праці та автоматизації виробництва. Впровадити більш швидкі методи амортизації для основних засобів, що дозволить збільшити внутрішні кошти підприємства. Реалізувати непотрібні активи, що не приносять доходу, для підвищення ліквідності підприємства. Знизити інвестиційну активність та витрати на зовнішні соціальні програми, щоб зберегти кошти для основного бізнесу.

Одним з основних інструментів для виявлення резервів фінансового покращення підприємства є маркетинговий аналіз, спрямований на дослідження попиту і пропозиції, а також вивчення ринків збуту. Це дозволяє сформулювати оптимальний асортимент та структуру виробництва, що у свою чергу дає змогу підприємству адаптуватися до змінюваних умов ринку та підвищити ефективність використання фінансових ресурсів.

Одним із найважливіших напрямків фінансового оздоровлення є пошук

внутрішніх резервів для збільшення прибутковості виробництва та досягнення беззбиткової діяльності. Це можна здійснити за рахунок більш повного використання наявних виробничих потужностей, підвищення якості продукції, поліпшення її конкурентоспроможності, а також зниження собівартості продукції. Для цього важливими є раціональне використання ресурсів - матеріальних, трудових і фінансових, скорочення непродуктивних витрат і втрат, що знижують загальну ефективність діяльності підприємства, ресурсозбереження та впровадження прогресивних технологій. Особливу увагу слід приділити питанню ресурсозбереження, що є ключовим для досягнення фінансової стабільності підприємства. Це включає впровадження прогресивних норм і нормативів, що дозволяють оптимізувати витрати на використання природних та матеріальних ресурсів, запровадження ресурсозберігаючих технологій, які сприяють значному зниженню витрат і покращенню ефективності виробництва, використання вторинної сировини для зниження витрат на закупівлю нових матеріалів.

Крім того, необхідно організувати дієвий облік і контроль за використанням ресурсів, щоб мати можливість оперативне виявляти проблеми та негайно коригувати стратегію витрат.

Отже, резерви зростання прибутку - це кількісні можливості збільшення прибутку завдяки:

- збільшенню обсягу реалізації продукції;
- зменшенню витрат на виробництво і реалізацію продукції: усунення перевитрат по сировині і матеріалах, усунення понадпланових відходів, усунення невиправданих і непродуктивних витрат у складі цехових і загальновиробничих витрат, а також у складі витрат на утримання і експлуатацію устаткування, усунення втрат від браку;
- постійному зниженню позареалізаційних збитків.

Одним із важливих резервів для поліпшення використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат» є скорочення дебіторської та кредиторської заборгованості. У період 2022-2023 років на підприємстві спостерігається зростання обох видів заборгованості.

Основною причиною збільшення кредиторської заборгованості є недостатність коштів для своєчасної оплати зобов'язань, що в свою чергу створює фінансовий тиск і погіршує кредитну історію підприємства. Для зменшення цієї заборгованості необхідно вдосконалювати платіжні дисципліни та оптимізувати фінансовий потік.

Що стосується дебіторської заборгованості, то її зростання викликане взаємними неплатежами між підприємством та його покупцями. Основною причиною є неефективні методи розрахунків, що затримують надходження грошових коштів і погіршують ліквідність підприємства.

Одним із ефективних способів скорочення дебіторської заборгованості є впровадження системи надання знижок за дострокову оплату, яка широко використовується у країнах Європейського Союзу. В умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу може призвести до реальних втрат для підприємства, оскільки через інфляційні процеси компанія фактично отримує лише частину вартості реалізованої продукції.

Тому, підприємству вигідніше надати знижку покупцям за умови оплати протягом десяти днів, ніж втратити частину доходу через інфляцію і затримки платежів. Це дозволяє не лише прискорити обіг грошових коштів, а й стимулювати покупців до швидших розрахунків.

Зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості є важливим кроком до підвищення фінансової стабільності ТОВ «Масложиркомбінат». Використання знижок за дострокову оплату може значно скоротити час обороту коштів і покращити грошовий потік підприємства, що, в свою чергу, допоможе забезпечити більш ефективне використання фінансових ресурсів.

Одним із ключових аспектів оптимізації управління дебіторською заборгованістю є скорочення її оборотності. Це дозволяє зменшити час, протягом якого підприємство утримує кошти у вигляді заборгованості, що в свою чергу покращує ліквідність підприємства та підвищує ефективність фінансових потоків. Для визначення оптимального терміну обертання дебіторської заборгованості (тобто часу, протягом якого дебітори розраховуються з підприємством) можна

використовувати таку формулу:

$$TO_{ДЗ}^{opt} = TO_{ДЗ} - TO_{\Delta GK} = \frac{365}{ЧД} \times \overline{ДЗ} - \frac{365}{ЧД} \times \Delta GK \quad (3.1)$$

де $TO_{ДЗ}$ – тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні;

$TO_{\Delta GK}$ – тривалість обороту для необхідного приросту грошових коштів, днів;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації, тис. грн.

$ДЗ$ – середньорічний обсяг дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.

ΔGK – необхідний приріст грошових коштів, тис. грн.

В даній моделі оптимальний обсяг дебіторської заборгованості визначається за формулою:

$$\overline{ДЗ}_{opt} = \frac{T_{\Delta GK}^{opt}}{365} \times ЧД \quad (3.2)$$

Одним з основних кроків оптимізації дебіторської заборгованості є визначення необхідного обсягу приросту грошових коштів підприємства, що включає в себе обсяги продажу, які здійснюються без відстрочки терміну платежу. Важливим аспектом тут є орієнтація на забезпечення нормативного рівня показника абсолютної платоспроможності підприємства на певний плановий період. Це дозволяє підприємству підтримувати стабільність і фінансову стійкість, уникаючи надмірних боргів і затримок у платежах.

Для неплатоспроможних підприємств одним з ефективних шляхів досягнення бажаного приросту є застосування моделей, орієнтованих на максимізацію грошового потоку, який зменшує залежність від відстрочених платежів і скорочує період оборотності дебіторської заборгованості.

Вихідні дані для розрахунку оптимального обсягу дебіторської заборгованості можуть бути представлені у вигляді таблиці, яка включає в себе такі показники, як рівень поточної дебіторської заборгованості, доходи від реалізації, плановані витрати, та інші ключові фінансові показники підприємства. Згідно з цими даними, можна здійснити точний розрахунок та визначити оптимальний рівень дебіторської заборгованості для забезпечення безперебійної роботи

підприємства.

Табл. 3.1 містить усі необхідні вихідні дані для аналізу та визначення оптимальних показників обсягу дебіторської заборгованості на основі моделі оптимізації термінів її оборотності.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для розрахунку оптимального обсягу дебіторської заборгованості

Показник	Значення
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	0,05
Поточні зобов'язання, тис. грн.	20324,00
Тривалість обороту, днів	273
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	87677,00
Очікуваний темп приросту доходу від реалізації, %	
– реалістичний	100
– песимістичний	90
– оптимістичний	110

Для того, щоб забезпечити нормативний рівень показника абсолютної платоспроможності підприємства на рівні 0,2, необхідно розрахувати приріст грошових коштів, що дозволить досягти цього показника. Приріст грошових коштів визначається з урахуванням необхідності покриття короткострокових зобов'язань підприємства та забезпечення його фінансової стабільності за формулою:

$$\Delta GK = (0,2 - K_{\text{нлат}}) \times ПЗ \quad (3.3)$$

де $K_{\text{нлат}}$ – коефіцієнт абсолютної платоспроможності;

$ПЗ$ - поточні зобов'язання.

Розрахунок необхідного приросту грошових коштів ТОВ «Масложиркомбінат»:

$$\Delta GK = (0,2 - 0,05) \times 20324 = 3048,6 \text{ (тис. грн.)}$$

Розрахований за формулою 3.1, оптимальний термін обертання дебіторської заборгованості складає:

$$TO_{\text{ДЗ}}^{\text{опт}} = 373 - \frac{365}{87677,00 \times 2} \times 3048,6 = 251 \text{ (тис. грн.)}$$

Для песимістичного сценарію, який передбачає зростання виручки на 90%:

$$TO_{ДЗпесим}^{opt} = 373 - \frac{365}{87677,00 \times 1,9} \times 3048,6 = 250 \text{ (тис. грн.)}$$

Для оптимістичного сценарію, який передбачає зростання виручки на 110%:

$$TO_{ДЗоптим}^{opt} = 373 - \frac{365}{87677,00 \times 2,1} \times 3048,6 = 252 \text{ (тис. грн.)}$$

Для фактичного обсягу реалізації 2023 року оптимальний обсяг дебіторської заборгованості, розрахований за формулою 3.4, становить:

$$\overline{ДЗ}_{opt} = 251/365 \times 87677,00 = 6029,29 \text{ (тис. грн.)}$$

При песимістичному сценарії:

$$\overline{ДЗ}_{opt\text{ песим}} = 250/365 \times 87677,00 = 6005,27 \text{ (тис. грн.)}$$

При оптимістичному сценарії:

$$\overline{ДЗ}_{opt\text{ оптим}} = 252/365 \times 87677,000 = 6053,32 \text{ (тис. грн.)}$$

Отже, можна зробити висновок, що оптимальний обсяг дебіторської заборгованості лежить в межах:

$$6005,27 \leq \overline{ДЗ}_{opt} \leq 6053,32 \text{ (тис. грн.)}$$

Величина $\overline{ДЗ}_{opt} = 6053,32$ тис. грн. є меншою за фактичний обсяг дебіторської заборгованості підприємства, що дорівнює 6395,0 тис. грн. на 341,68 тис. грн. або на 8,05 %. З метою вдосконалення необхідно здійснити зменшення цієї статті оборотних активів підприємства.

Одним із найбільш ефективних способів інкасації дебіторської заборгованості є надання знижок за швидку оплату продукції та надання відстрочок платежів. Ці інструменти широко використовуються багатьма підприємствами для прискорення повернення коштів від дебіторів. Знижки за швидку оплату стимулюють клієнтів розраховуватися за продукцію в коротші терміни, що покращує ліквідність підприємства, в той час як відстрочки дозволяють зберегти відносини з покупцями, даючи їм можливість виконати зобов'язання пізніше без негативних наслідків.

Таким чином, ефективне управління дебіторською заборгованістю не може

бути без комплексного підходу, який передбачає не лише вплив на величину і структуру заборгованості, а й безпосередню роботу з дебіторами. Підприємства повинні активно застосовувати різноманітні стратегії для забезпечення своєчасного повернення коштів, включаючи не тільки знижки та відстрочки, але й впровадження системи моніторингу заборгованості, переговори з клієнтами та інші фінансові інструменти.

3.2 Підвищення ефективності функціонування підприємства на основі прогнозування формування та використання фінансових ресурсів

Система управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат» може вважатися ефективною лише тоді, коли вона не лише раціонально використовує наявні ресурси, а й активно сприяє пошуку нових можливостей для подальшого розвитку і покращення функціонування підприємства.

Здійснений у попередньому розділі аналіз фінансових ресурсів підприємства виявив кілька резервів для підвищення ефективності їх формування та використання. Серед найбільш важливих напрямків є: прискорення оборотності активів та оптимізація структури майна і фінансових ресурсів.

Враховуючи нинішні економічні умови, пріоритетними заходами для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є:

Раціональне використання оборотних засобів - зокрема, зменшення обсягів залежних від ринку запасів і покращення обігових процесів.

Ефективне управління виробничими запасами - оптимізація рівня запасів для уникнення надмірних витрат, зокрема через непотрібні запаси сировини та матеріалів.

Управління основними засобами і нематеріальними активами - ефективне використання наявних основних засобів, а також активізація інвестицій в модернізацію обладнання та технологій.

Організація і управління фінансовою стійкістю - зосередження на підтримці ліквідності підприємства і мінімізації фінансових ризиків.

Кожен з цих напрямків має власні цілі та інтереси, але вони повинні бути інтегровані і взаємопов'язані для забезпечення стабільності і підвищення ефективності функціонування підприємства.

Ефективність використання фінансових ресурсів безпосередньо залежить від двох основних показників: оборотності активів і рентабельності.

Отже, для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Масложиркомбінат» можна зменшити термін оборотності активів і підвищити рентабельність за рахунок зниження витрат і збільшення обсягу реалізації продукції. Зокрема, прискорення оборотності оборотних коштів не потребує великих капітальних витрат і одночасно сприяє збільшенню обсягів виробництва та реалізації, що позитивно впливає на фінансовий стан підприємства.

За результатами попереднього аналізу формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат», було встановлено, що на загальну суму оборотних коштів підприємства значний вплив мають два основні чинники: виробничі запаси та готова продукція. Ці компоненти відіграють ключову роль у забезпеченні безперервного виробничого процесу і, водночас, визначають ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Статистичні дані, що відображають динаміку та структуру цих складових, наведені у табл. 3.2, що дає змогу більш детально оцінити вплив виробничих запасів та готової продукції на фінансові результати діяльності підприємства.

Таблиця 3.2

Обсяг оборотних коштів, виробничих запасів та продукції

ТОВ «Масложиркомбінат»

Період	Оборотні кошти, тис. грн. (D)	Виробничі запаси, тис. грн. (P)	Продукція, тис. грн. (K)
I півріччя 2020	6987,4	1486,5	2476,8
II півріччя 2020	7865,6	1665,4	2787,6
I півріччя 2021	8543,2	1860,0	2937,6
II півріччя 2021	9982	1610,0	4603,0
I півріччя 2022	5648,3	965,4	1822,2
II півріччя 2022	6076	1252,0	3001,0
I півріччя 2023	5876,4	1143,3	2074,9
II півріччя 2023	5451	1481,0	1738,0

Коефіцієнти кореляції: $r[D, P] = 0,73$; $r[D, K] = 0,89$

На основі наведених даних спостережень побудуємо лінійну регресійну модель, яка встановлює залежність оборотних коштів d_i від суми виробничих запасів P_i , ($i = \overline{1, n}$, $n=8$ – кількість періодів, що розглядаються).

$$d_i = a_0 + a_1 p_i + l_i, \quad (3.4)$$

де a_0 , a_1 – параметри регресії, які необхідно оцінити;

l_i - відхилення фактичних значень d_i від оцінки (математичного сподівання) y_i середньої виробничих запасів в i -му періоді.

Для оцінювання параметрів регресії використовуватимемо метод найменших квадратів. Згідно з цим методом параметри регресії визначаються таким чином, щоб мінімізувати суму квадратів різниць між фактичними значеннями надходжень і їх оцінками. Це означає, що параметри регресії вибираються так, щоб різниця між реальними і прогнозованими значеннями була найменшою, що можна записати як:

$$\sum_{i=1}^n l_i^2 \Rightarrow \min$$

Відмітимо, що ця величина є функціоналом $Q(a_0, a_1)$ від параметрів регресійного рівняння:

$$Q(a_0, a_1) = \sum_{i=1}^n l_i^2 = \sum_{i=1}^n (d_i - y_i)^2 = \sum_{i=1}^n (d_i - a_1 p_i - a_0)^2 \quad (3.4)$$

За методом найменших квадратів параметри регресії a_0 і a_1 є розв'язком системи двох нормальних рівнянь:

$$\frac{\partial Q(a_0, a_1)}{\partial a_1} = -2 \sum_{i=1}^n (d_i - a_1 p_i - a_0) p_i = 0 \quad (3.5)$$

$$\frac{\partial Q(a_0, a_1)}{\partial a_0} = -2 \sum_{i=1}^n (d_i - a_1 p_i - a_0) = 0$$

Розв'язок цієї системи має вигляд:

$$a_1 = \frac{n \sum_{i=1}^n p_i d_i - \sum_{i=1}^n p_i \sum_{i=1}^n d_i}{n \sum_{i=1}^n p_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n p_i \right)^2} \quad (3.6)$$

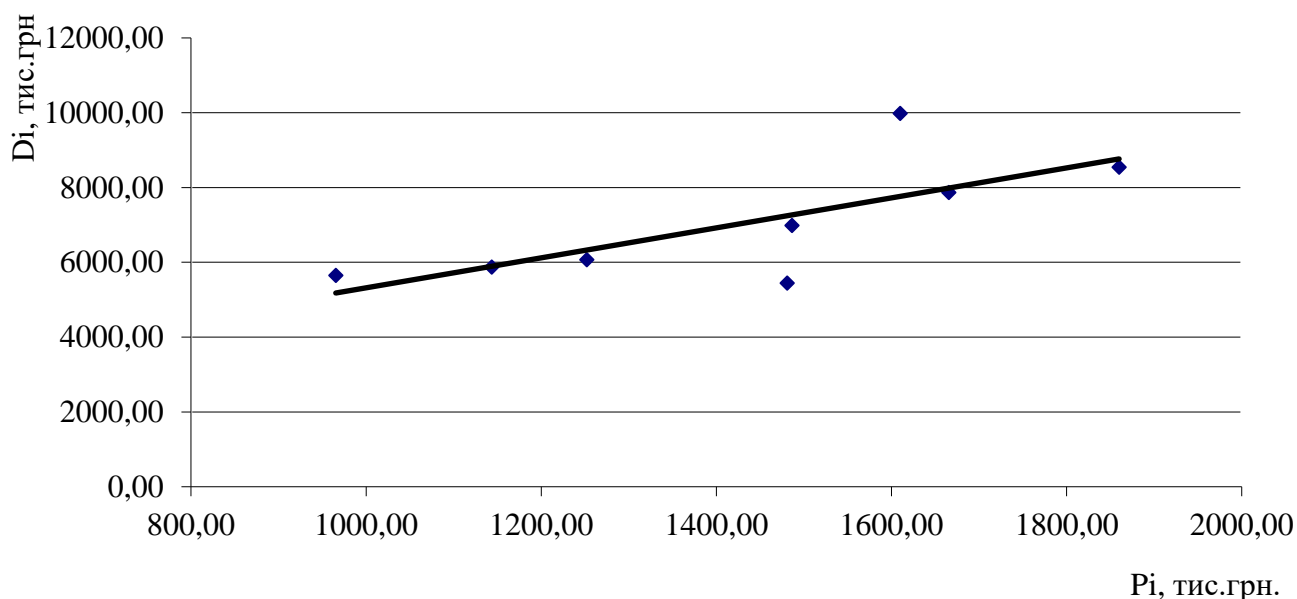
$$a_0 = \frac{\sum_{i=1}^n d_i - a_1 \sum_{i=1}^n p_i}{n}$$

Для вихідних даних, що розглядаються, за формулами отримано, що $a_0 = 1310,05$; $a_1 = 4,01$. Таким чином розрахована лінійна модель регресії має вид:

$$d_i = 1310,05 + 4,01 p_i \quad (3.7)$$

Розрахунки було виконано на ПЕОМ за допомогою пакету електронних таблиць Excel.

На рисунку 3.1 представлена лінія регресії, яка демонструє залежність між змінними d_i і p_i , що є важливим фактором для пояснення динаміки оборотних коштів підприємства у період 2020-2023 років. Лінія регресії відображає тенденцію зміни оборотних коштів залежно від величини виробничих запасів, що дозволяє більш точно оцінити вплив даного показника на фінансові результати підприємства.

Рис. 3.1. Залежність між оборотними коштами і виробничими запасами

Середньоквадратична помилка регресії є важливим показником для оцінки якості моделі регресії. Вона дозволяє виміряти середню величину відхилення між фактичними значеннями залежної змінної та її оціненими значеннями, отриманими за допомогою регресійної моделі, знаходиться за формулою:

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_i - y_i)^2}{n-2}} \quad (3.8)$$

та дорівнює $s=1195,6$ тис. грн. Відносно середньовибіркового значення обігових

коштів $\bar{d} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n d_i = 7053,7$ тис. грн. це становить $S = 16,94\%$. Ці величини характеризують точність апроксимації фактичних даних рівнянням моделі. Вони дозволяють оцінити, наскільки добре регресійна модель відображає реальні спостереження. У даному випадку, на основі отриманих результатів, можна стверджувати, що точність апроксимації є достатньо високою, що свідчить про високу якість побудованої моделі.

Коефіцієнт детермінації для даної моделі:

$$R^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}{\sum_{i=1}^n (d_i - \bar{d})^2} \quad (3.9)$$

дорівнює: $R^2=0,53$. Іншими словами, модель (3.9.) пояснює 53% відхилень залежної змінної d_i , решта 47% зумовлена чинниками, що лежать поза межами моделі.

Перевіримо адекватність лінійної моделі за F-критерієм Фішера. Для цього за статистичними таблицями F-розподілу Фішера для 5 % рівня значимості при ступенях вільності відповідно 1 і $n-m-1 = 8-2=6$ знайдемо критичне значення:

$$F_{0,05;1,6} = 5,99 \text{ (Функція Excel: =FРАСПОБР(0,05;1;6))}.$$

Розраховане значення F-критерію Фішера відповідно дорівнює:

$$F = \frac{R^2}{1 - R^2} (n - 2) = 6,84.$$

Таким чином, розраховане значення F більше, ніж критичне: $F_{\text{розрах}} = 6,84 > F_{\text{крит}} = 5,99$. Отже, можна зробити висновок про адекватність моделі за F -критерієм Фішера.

Перевіримо значимість коефіцієнта регресії a_1 , який оцінено. Це можна зробити за допомогою аналізу його відношення до свого стандартного відхилення S_{a1} :

$$t_1 = \frac{a_1}{S_{a1}} \quad (3.10)$$

Стандартне відхилення S_{a1} знаходиться за формулою:

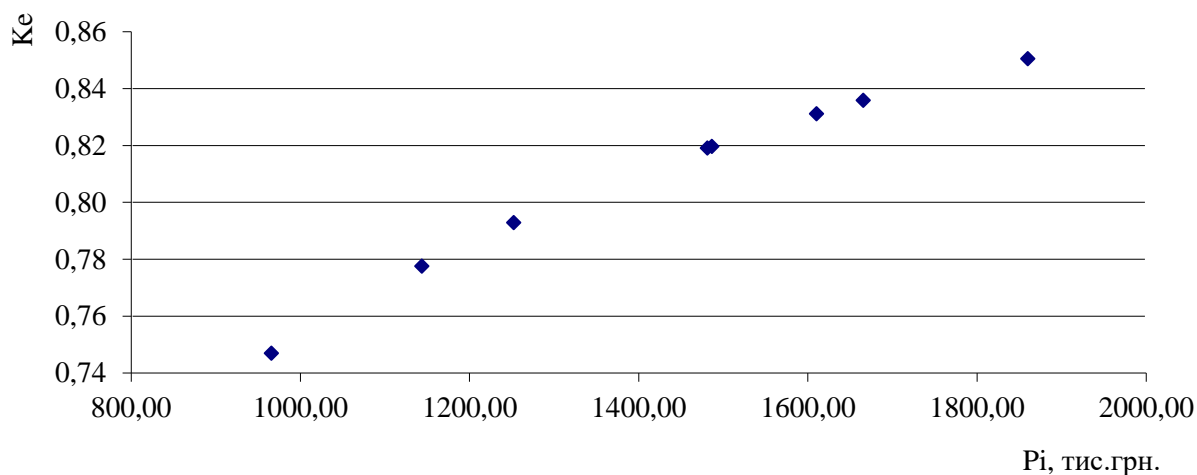
$$S_{a1} = \sqrt{\frac{s^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \quad (3.11)$$

Випадкова величина t_1 має t -розподіл Стюдента з $n-2$ ступенями вільності. Обраховане значення t -статистики становить $t_1 = 2,62$. Критичне значення t -статистики знаходимо за статистичними таблицями t -розподілу Стюдента при рівні значимості $\alpha = 0,05$ (задаємо довільно) та ступенях вільності $n-2 = 8-2 = 6$: $t_{0,05;6} = 2,45$. Оскільки $t_1 > t_{0,05;6}$, ми відкидаємо нульову гіпотезу про те, що $a_1 = 0$, і робимо висновок, що a_1 значимо відрізняється від нуля. Тобто виробничі запаси P_i відіграють важливу роль у поясненні оборотних коштів підприємства d_i .

Для оцінки впливу на баланс підприємства у 2020-2023 рр. без урахування міру чутливості зміни функції до зміни аргументу, та обчислюється за формулою:

$$K_{xi}^e = a_1 \frac{x_i}{y_i^e} \quad (3.12)$$

Коефіцієнт еластичності показує на скільки відсотків зміниться показник, якщо фактор зміниться на 1 %.

Рис. 3.2. Значення коефіцієнтів еластичності в залежності від виробничих запасів

На рисунку 3.2 наведені значення коефіцієнтів еластичності у залежності від виробничих запасів P_i . Коефіцієнти еластичності демонструють, як змінюється реакція оборотних коштів підприємства на зміни в величині виробничих запасів. Це важливий показник для розуміння взаємозв'язку між рівнем запасів і фінансовими ресурсами, що доступні підприємству для забезпечення операційної діяльності.

Розглянемо тепер залежність оборотних коштів d_i від продукції k_i :

$$d_i = b_0 + b_1 k_i + u_i. \quad (3.13)$$

Тут b_0 , b_1 – параметри регресійного рівняння, які для даних спостережень, наведених у таблиці 3.2, дорівнюють:

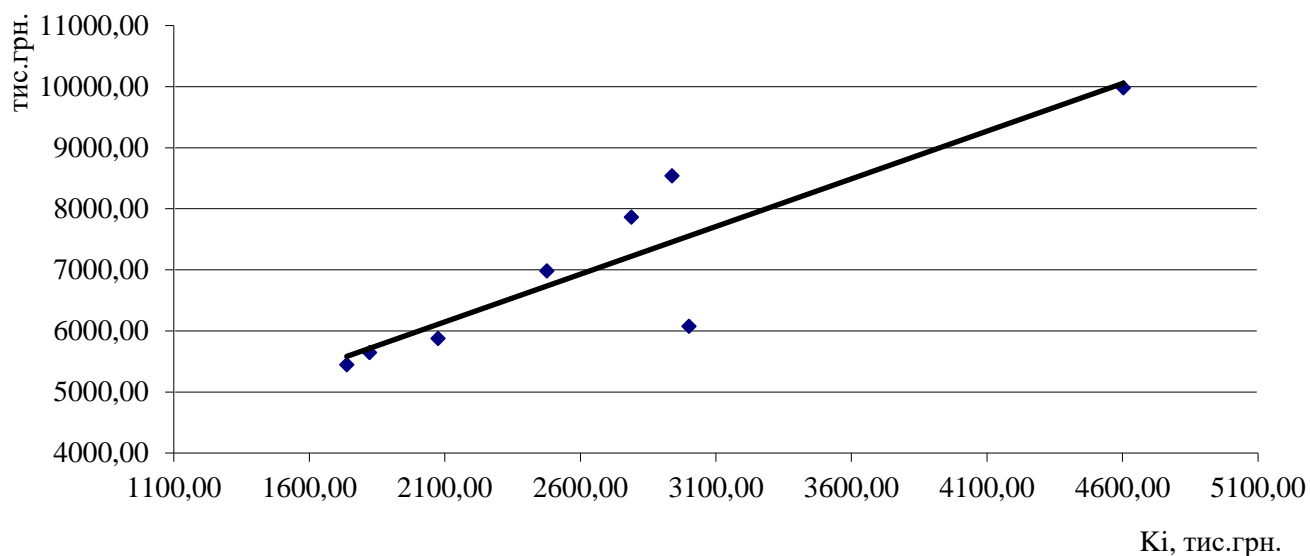
$$b_1 = \frac{n \sum_{i=1}^n k_i d_i - \sum_{i=1}^n k_i \sum_{i=1}^n d_i}{n \sum_{i=1}^n k_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n k_i \right)^2} = 1,56,$$

$$b_0 = \frac{\sum_{i=1}^n d_i - a_1 \sum_{i=1}^n k_i}{n} = 2867,9; \quad (3.14)$$

Таким чином розрахована лінійна модель регресії має вигляд:

$$d_i = 2867,9 + 1,56 k_i. \quad (3.15)$$

На рисунку 3.3. представлено лінію регресії, що встановлює залежність між змінними d_i і k_i ,

Рис. 3.3. Залежність між оборотними активами і продукцією

Таким чином, продукція k_i відіграє важливу роль у поясненні оборотних коштів підприємства у 2020-2023 роках.

Точність апроксимації фактичних даних характеризує величина середньоквадратичної помилки регресії $s = 809,14$ тис. грн., що відносно середньовибіркового значення становить 11,47%.

Коефіцієнт детермінації для даної моделі – $R^2 = 0,79$. Це означає, що модель (3.13) на 79% пояснює відхилення залежної змінної d_i , решта 21% зумовлена чинниками, що лежать поза межами моделі.

Для впевненості перевіримо адекватність лінійної моделі за F-критерієм Фішера. Для цього за статистичними таблицями F-розподілу Фішера для 5%-ого рівня значимості (задаємо довільно) та при ступенях вільності відповідно 1 і $n-2=8-$

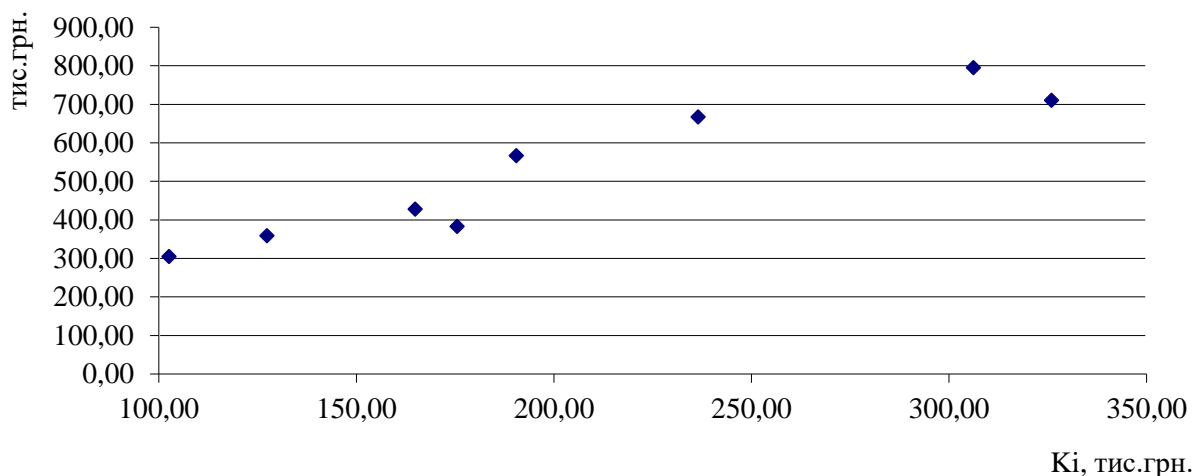
$2=6$ знайдемо критичне значення: $F_{0,05;1;6} = 5,99$.

Розраховане значення F-критерію Фішера відповідно дорівнює:

$$F = \frac{R^2}{1-R^2} (n-2) = 22,02. \quad (3.16)$$

Розраховане значення F більше ніж критичне: $F = 22,02 > 5,99$.

Отже, можна зробити висновок про адекватність моделі за F–критерієм Фішера.

Рис. 3.4 Значення коефіцієнтів еластичності в залежності від обсягів продукції

На рисунку 3.14 наведені значення коефіцієнтів еластичності в залежності від продукції k_i .

Відношення параметра b_1 до свого стандартного відхилення S_{b1} дорівнює: $t_1 = 4,69$. Оскільки $t_1 = 4,69 > t_{0,05;6} = 2,45$, можна вважати, що незалежна змінна k_i відіграє важливу роль у поясненні оборотних коштів d_i .

Порівняльний аналіз економетричних моделей (3.4) і (3.13) показує, що нахил $a_1 = 4,01$ у регресії (3.4) більш ніж $b_1 = 1,56$ у регресії (3.13). Тобто, якщо виробничі запаси зростуть на одну тисячу гривень, а всі інші умови залишаться без змін, то оборотні кошти зростуть на 4,01 тис. грн. В той же час, якщо на одну тисячу гривень зростуть запаси продукції, то оборотні кошти зростуть на 1,56 тис. грн.

Прискорення оборотності оборотних коштів є важливим завданням для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат» у сучасних умовах. Це можна досягти через низку заходів на різних етапах виробничого процесу:

На стадії створення виробничих запасів:

- впровадження економічно обґрунтованих норм запасу;

- наближення постачальників сировини та напівфабрикатів до підприємства, зокрема, через прямі довготривалі зв'язки;
- розширення складської системи матеріально-технічного забезпечення та розвитку оптової торгівлі продукцією;
- комплексна механізація та автоматизація вантажно-розвантажувальних робіт на складах для підвищення ефективності.

На стадії незавершеного виробництва:

- впровадження прогресивних технологій і техніки, особливо безвідходних та маловідходних, роботизованих комплексів, роторних ліній;
- розвиток стандартизації, уніфікації та типізації виробничих процесів;
- використання більш дешевих матеріалів та вдосконалення організації виробництва;
- стимулювання економії сировинних і паливно-енергетичних ресурсів;
- збільшення виробництва продукції, яка користується підвищеним попитом на ринку.

На стадії обігу:

- наближення споживачів до виробника, що дозволяє зменшити час на доставку та реалізацію продукції;
- вдосконалення системи розрахунків із замовниками;
- збільшення обсягу реалізованої продукції через прямі зв'язки та достроковий випуск продукції, що дозволяє скоротити час між виробництвом та реалізацією.

Система функціонування фінансових ресурсів тісно пов'язана з прийняттям рішень щодо раціональної структури засобів підприємства та визначенням напрямів їх фінансування. Одним із основних аспектів, що впливає на ефективність фінансово-господарської діяльності, є фінансове забезпечення формування оборотних коштів.

Недостатнє фінансування оборотних активів може призвести до збоїв у виробничому процесі, що негативно позначається на ефективності основної діяльності підприємства та створює труднощі при виконанні фінансових

зобов'язань. З іншого боку, надлишок джерел фінансування оборотних коштів може спричинити накопичення понаднормативних виробничих запасів, що виводить кошти з обороту і знижує загальну ефективність фінансової діяльності підприємства.

У процесі вибору підходу до управління оборотними коштами підприємства необхідно враховувати ряд зовнішніх та внутрішніх факторів, які визначають стратегію фінансування та управління запасами. Кожен з цих факторів може суттєво впливати на ефективність застосованого підходу до управління оборотними коштами.

До зовнішніх факторів відносять: кон'юнктуру ринку, умови кредитування покупців, розмір банківських процентних ставок, рівень та динаміку інфляції, кризи неплатежів, нормативне регулювання, недосконалість процедур банкрутства.

До внутрішніх факторів відносять: стратегічні й тактичні цілі підприємства, можливості виробництва з урахуванням сезонності, фінансове становище підприємства, ступінь можливого ризику і очікувані втрати від реалізації продукції, платоспроможність покупців, споживчий попит та обсяг закупівель [32].

Прискорення оборотності оборотних коштів є важливим завданням для підвищення ефективності діяльності ТОВ «Масложиркомбінат» в умовах економічної нестабільності. Це досягається через різні заходи на кожній з основних стадій виробничого процесу: створення виробничих запасів, незавершене виробництво та обіг готової продукції.

1. На стадії створення виробничих запасів:

- визначення оптимальних норм запасів для забезпечення безперервного виробництва, запобігання надмірному накопиченню запасів та зниження витрат на їх утримання.

- зменшення витрат на транспортування та логістичні витрати через вибір постачальників, що знаходяться ближче до підприємства.

- забезпечення стабільних і довготривалих партнерських відносин з постачальниками для зменшення витрат на посередницькі послуги та збільшення гнучкості поставок.

- збільшення потужностей складів для оптимізації зберігання матеріалів і готової продукції, забезпечення раціонального розподілу запасів.

- використання сучасних технологій для прискорення обробки матеріалів на складах, зменшення витрат на працівників та підвищення продуктивності.

2. На стадії незавершеного виробництва:

- впровадження нових технологій і технічних рішень, таких як безвідходне виробництво, роботизація і автоматизація виробничих процесів. Це дозволить знизити витрати на матеріали, підвищити ефективність використання ресурсів і прискорити випуск продукції.

- впровадження стандартів для спрощення та уніфікації виробничих процесів, що зменшить витрати на виробництво і дозволить оптимізувати використання ресурсів.

- оновлення форм організації виробництва для підвищення ефективності та зниження витрат. Використання більш дешевих і доступних матеріалів для зниження витрат без шкоди для якості продукції.

- впровадження заходів для раціонального використання сировини та енергетичних ресурсів. Стимулювання працівників до економії через бонусні системи.

- збільшення обсягу виробництва продукції, що користується підвищеним попитом, зменшуючи витрати на просування менш затребуваних товарів.

3. На стадії обігу:

- створення стратегічних партнерств та використання дистрибуційних каналів, що дозволяють швидко реалізовувати продукцію без необхідності великих логістичних витрат.

- введення ефективних платіжних систем для зменшення часу обігу дебіторської заборгованості та покращення ліквідності підприємства.

- налагодження прямих відносин з покупцями та збільшення обсягу продукції, що постачається через прямі контракти без посередників. Застосування стратегії дострокового випуску продукції для забезпечення своєчасної доставки і задоволення попиту.

- оптимізація використання матеріалів та ресурсів для скорочення витрат і підвищення рентабельності.

- виконання ретельної перевірки замовлень перед відвантаженням, відповідно до укладених договорів, щоб уникнути непотрібних витрат і помилок при виконанні замовлень. Правильний підбір партій продукції за асортиментом і нормами зберігання для зменшення витрат на транспортування і зберігання.

Для покращання якості управління оборотними коштами ТОВ «Масложиркомбінат» потрібно прискорити швидкість кругообігу (або скорочення тривалості обороту) оборотного капіталу.

Потреба ТОВ «Масложиркомбінат» у формуванні оборотних коштів ($OA_{\text{необ}}$) залежить від обсягів товарообороту (T), тривалості кругообігу ($ПООА$) та тривалості періоду ($Д$). Кількісно ця залежність може бути представлена за формулою:

$$OA_{\text{необ}} = T \times ПООА / Д, \quad (3.17)$$

Враховуючи розмір обсягу оборотних активів та тривалість обороту оборотних коштів ТОВ «Масложиркомбінат» у 2023 році, потреба підприємства в оборотних коштах складає 30432,25 тис. грн. Зростання обсягів діяльності потребує адекватного збільшення потреби в оборотних активах, і відповідно – витрат на їх формування. Протидією цьому є підвищення швидкості кругообігу, що дозволяє скоротити потребу в них.

Можливе скорочення потреби підприємства за рахунок прискорення швидкості кругообороту (COA) може бути обчислене за формулою:

$$COA = (ПООА_{\text{ф}} - ПООА_{\text{норм}}) \times T / Д, \quad (3.18)$$

де: $ПООА_{\text{ф}}$ – фактичне значення періоду кругообороту активів, в днях;

$ПООА_{\text{норм}}$ – оптимальна (нормативна) тривалість кругообороту, в днях.

Для ТОВ «Масложиркомбінат» цей показник буде дорівнювати:

$$COA = (155,94 - 150) \times 120255,3 / 360 = 1984,21 \text{ тис. грн.}$$

Тобто, за рахунок прискорення швидкості обороту оборотних коштів підприємство може скоротити свої потреби в них на 1984,21 тис. грн.

Прискорення оборотності оборотного капіталу є одним із ключових факторів

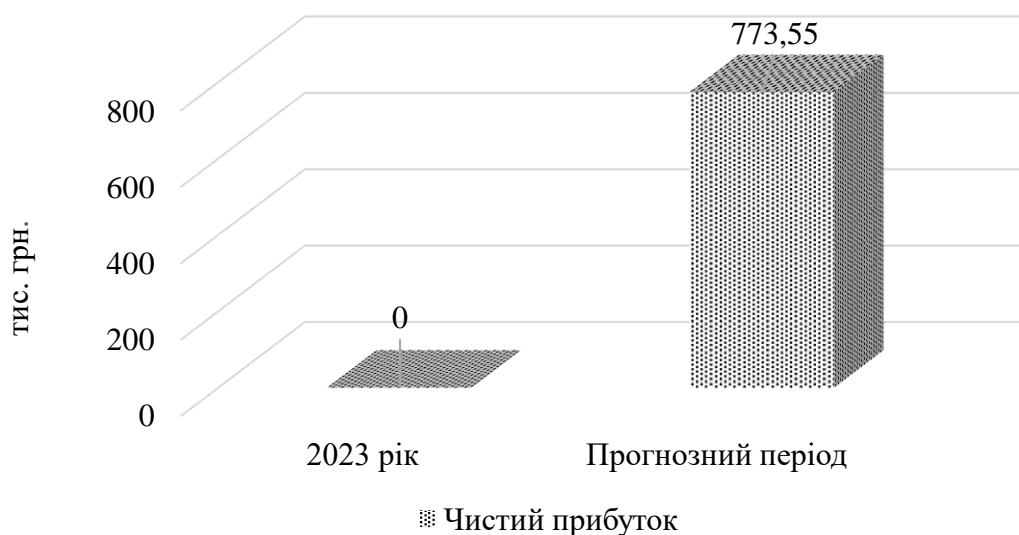

підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Для ТОВ «Масложиркомбінат» цей процес може бути досягнутий через кращу організацію кругообігу оборотних коштів, що дозволить зменшити запаси планових оборотних коштів та збільшити частку власного оборотного капіталу в їх формуванні.

Узагальнюючи все вище наведене, можна зробити висновок, що ТОВ «Масложиркомбінат» необхідно впливати на розмір власних оборотних коштів, що забезпечить приріст фінансового результату в майбутньому.

Запропоновані заходи щодо поліпшення фінансової діяльності ТОВ «Масложиркомбінат» дозволять зменшити матеріальні витрати та скоротити витрати на збут. Вплив запропонованих вище заходів можливо наглядно побачити порівнявши основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства у 2023 році та у прогностичному періоді (додаток Д).

Віддзеркалимо динаміку чистого прибутку ТОВ «Масложиркомбінат» у 2023 році та за прогнозом на рисунку 3.5.

Рис. 3.5 Динаміка чистого прибутку ТОВ «Масложиркомбінат» у 2023 році та за прогнозом

Аналізуючи рисунок 3.5, робимо висновок, що після прискорення оборотності оборотного капіталу на ТОВ «Масложиркомбінат», чистий прибуток за прогнозом має бути 773,55 тис. грн.

Визначення показників рентабельності є важливим етапом оцінки фінансових результатів діяльності підприємства. Показники рентабельності виступають якісними показниками ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат» та вимірюють його прибутковість з різних позицій. Порівняємо показники рентабельності ТОВ «Масложиркомбінат» у 2023 році та за прогнозом за даними табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Показники рентабельності ТОВ «Масложиркомбінат»
у 2023 році та за прогнозом, %**

Показники	2023 рік	Прогноз	Відхилення	
			тис. грн.	%
Валова рентабельність реалізації продукції,	28,21	29,0	0,79	0,03
Операційна рентабельність реалізації продукції	0,67	1,76	1,09	1,63
Чиста рентабельність реалізації продукції	0	0,89	0,89	0
Валова рентабельність виробництва	39,29	40,86	1,57	0,04
Чиста рентабельність виробництва	0	1,26	1,26	0

Згідно з даними табл. 3.8, показники чистої рентабельності продукції та чистої рентабельності продажу ТОВ «Масложиркомбінат» демонструють позитивну динаміку, що є важливим сигналом для подальшого розвитку підприємства.

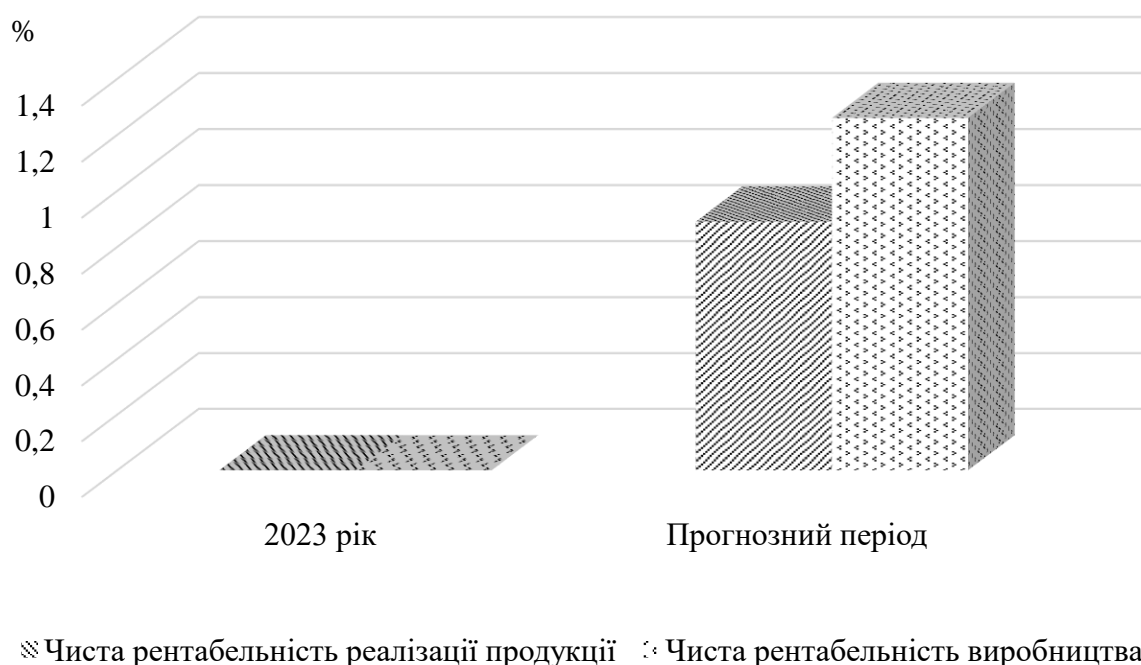
Чиста рентабельність продукції відображає ефективність виробництва і здатність підприємства отримувати прибуток з кожної одиниці собівартості реалізованої продукції. За прогнозами на наступний період, з 1 гривні собівартості реалізованої продукції ТОВ «Масложиркомбінат» отримає майже 1 гривню 26 копійок чистого прибутку. Це свідчить про значне збільшення рентабельності, що є результатом покращення управління витратами, оптимізації виробничих процесів та, ймовірно, підвищення ціни на продукцію або зростання обсягів продажу.

Чиста рентабельність продажу визначає ефективність підприємства у сфері реалізації продукції, зокрема, який прибуток отримує підприємство з кожної гривні продажу. З 1 гривні продажу ТОВ «Масложиркомбінат» отримуватиме 89 копійок

чистого прибутку. Це також вказує на позитивний тренд та високу ефективність діяльності компанії, зокрема в плані оптимізації витрат на збут та ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Позитивна динаміка чистої рентабельності продукції та продажів свідчить про високий рівень прибутковості підприємства. Це досягається завдяки ефективному управлінню витратами, підвищенню обсягів реалізації продукції, а також оптимізації внутрішніх процесів.

Динаміку прогнозних показників рентабельності реалізації продукції та виробництва ТОВ «Масложиркомбінат» представлено на рисунку 3.6.

Рис. 3.6. Динаміка загальних показників рентабельності ТОВ «Масложиркомбінат» у 2023 році та за прогнозом

Таким чином, позитивна динаміка чистої рентабельності продукції та продажу є результатом успішної фінансово-господарської діяльності ТОВ «Масложиркомбінат», що створює можливості для подальшого розвитку і стабільного зростання.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що завдяки запровадженим заходам щодо оптимізації використання фінансових ресурсів та зменшення матеріальних витрат на ТОВ «Масложиркомбінат» передбачається суттєве

покращення фінансових показників у прогностному періоді. Зокрема, очікується збільшення чистого прибутку до 783,10 тис. грн., що є значним покращенням порівняно з 2023 роком, коли підприємство мало нулевий прибуток.

Це досягається завдяки зменшенню собівартості продукції на 1,1% (з 62948 тис. грн. до 62243 тис. грн.) завдяки оптимізації витрат на сировину, зниженню енергетичних витрат, поліпшенню ефективності використання матеріальних ресурсів.

Завдяки впровадженим заходам, зокрема покращенню організації виробничих процесів і скороченню зайвих витрат, зменшуються матеріальні витрати, що позитивно впливає на рентабельність і чистий прибуток підприємства.

Враховуючи зниження витрат і зростання прибутку, запропоновані заходи є економічно ефективними і можуть бути рекомендовані для впровадження на підприємстві.

Оскільки ці заходи мають економічний ефект у вигляді зниження витрат та збільшення чистого прибутку, їх впровадження дозволить ТОВ «Масложиркомбінат» значно поліпшити своє фінансове становище в наступних періодах.

Запропоновані заходи є обґрунтованими, економічно доцільними та здатні забезпечити підвищення фінансової стабільності і рентабельності ТОВ «Масложиркомбінат». Вони сприятимуть не тільки покращенню прибутковості підприємства, але й підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження управління фінансовими ресурсами підприємства та напрямів підвищення ефективності їх використання можна сформулювати наступні висновки.

Встановлено, що фінансові ресурси підприємств — це засоби, які акумулюються підприємством з внутрішніх і зовнішніх джерел з метою забезпечення процесу розширеного відтворення та досягнення високих фінансових результатів. Вони використовуються для фінансування основної діяльності, інвестиційних проектів, розвитку виробництва, покриття поточних витрат, а також для забезпечення платоспроможності та фінансової стабільності підприємства.

Проведений аналіз підтвердив, що формування та використання фінансових ресурсів є важливим чинником для ефективного функціонування і сталого розвитку підприємства. Фінансові ресурси підприємства виступають основою для здійснення фінансових операцій, що забезпечують платоспроможність, ліквідність, а також стійкість бізнесу. Завдяки грошовій формі цих ресурсів, вони легко відрізняються від інших економічних категорій та є ключовим елементом для забезпечення операційної та інвестиційної діяльності.

Управління фінансовими ресурсами підприємства є безперервним процесом, що охоплює кілька етапів: збір фінансової інформації, її аналіз, а також розробка та прийняття управлінських рішень на основі результатів аналізу. Цей процес є циклічним і постійно повторюється в умовах динамічної зовнішньої та внутрішньої економічної ситуації. Безперервність забезпечується за рахунок чіткої організації управління та підтримки: створення ефективної організаційної структури управління фінансами, визначення обов'язків і відповідальностей, розробки стандартів, підходів та методів аналізу та оцінки фінансових ресурсів, наявності кваліфікованих кадрів, які володіють необхідними знаннями та навичками для управління фінансовими потоками, використання сучасних інформаційних технологій для збору, обробки та зберігання фінансової інформації, застосування автоматизованих систем для обробки та аналізу фінансових даних, відповідність

процесів управління фінансами чинним законодавчим вимогам.

На основі узагальнення наявних науково-методичних підходів, розроблено структурно-логічну схему аналізу фінансових ресурсів підприємства, яка дозволяє ефективно розмежувати інструментарій та систему показників для оцінки процесів формування та використання фінансових ресурсів. Ця схема охоплює всі основні етапи управління фінансовими ресурсами та застосовує комплексний підхід до аналізу.

За результатами проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Масложиркомбінат» виявлено низку резервів фінансових ресурсів і можливостей для подальшого розвитку підприємства. У ході дослідження було визначено, що ефективність фінансового стану підприємства значною мірою залежить від кількох ключових елементів його економічної діяльності, серед яких:

1. Прибутковість (рентабельність) роботи підприємства. Показники прибутковості є основними для оцінки фінансової стабільності підприємства. Вони відображають ефективність використання ресурсів і дозволяють визначити, яку частину витрат підприємство здатне покрити за рахунок власних прибутків.

2. Оптимальність розподілу прибутку. Одним з ключових аспектів фінансового управління є оптимальний розподіл прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків та обов'язкових відрахувань.

3. Для ефективного функціонування підприємства критично важливо, щоб обсяг власних фінансових ресурсів був не нижчий за мінімально необхідний рівень для організації виробничого процесу та процесу реалізації продукції. Це означає, що підприємство повинно мати достатньо власних коштів для покриття витрат на виробництво, операційного фінансування, інвестування у розширення і модернізацію.

4. Раціональне використання основних та оборотних засобів є важливим фактором, який визначає ефективність роботи підприємства. Це включає оптимальне співвідношення власних і позикових коштів, ефективне використання оборотних коштів для забезпечення безперебійного виробничого процесу, використання позикових ресурсів для фінансування розширення, збереження

ліквідності та стабільності бізнесу.

5. Ліквідність поточних активів визначає здатність підприємства виконувати свої зобов'язання в короткостроковій перспективі. Це ключовий показник фінансової стабільності і забезпечення платоспроможності.

6. Платоспроможність є важливим показником фінансового здоров'я підприємства. Вона характеризує здатність компанії своєчасно виконувати свої зобов'язання, у тому числі погашення боргових зобов'язань перед постачальниками, погашення банківських кредитів та відсотків за ними, виплата заробітної плати персоналу, сплата податків та інших обов'язкових платежів у бюджет. Підприємство має бути здатним своєчасно виконувати всі свої фінансові зобов'язання, що є основою для його стабільного функціонування та розвитку.

Встановлено, що у 2021-2023 роках на ТОВ «Масложиркомбінат» відбулось скорочення величини оборотних коштів. Простежується зменшення власного капіталу за весь період дослідження та збільшення поточних зобов'язання, що свідчить про відсутність у підприємства власних коштів.

Починаючи з 2021 року по 2023 рік фінансовий стан ТОВ «Масложиркомбінат» погіршився, про що свідчить зниження всіх показників діяльності до межі, нижчої за нормативне значення. Для оцінки загрози банкрутства ТОВ «Масложиркомбінат» було використано три моделі оцінки ймовірності банкрутства: модель Спрінгейта, R-модель та модель О. Терещенка, розрахунки показників яких підтвердили знаходження досліджуваного підприємства в зоні фінансової стійкості.

Обґрунтовано, що підвищенню ефективності використання сукупних активів має сприяти повне використання підприємством резервів підвищення рентабельності фінансових ресурсів за рахунок зростання прибутку та оптимізації структури фінансових ресурсів. З метою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства розроблено моделі оптимізації фінансових ресурсів ТОВ «Масложиркомбінат», які передбачають оптимізацію обсягів дебіторської заборгованості та підвищення ефективності використання оборотних коштів.

На основі прогнозування формування та використання фінансових ресурсів підприємства складено прогнозний звіт про фінансові результати ТОВ «Масложиркомбінат». Аналіз відхилень фактичних результатів діяльності і даних прогнозованого звіту про фінансові результати підприємства дав можливість ідентифікувати проблемні сфери. Доведено, що удосконалення системи управління необхідно проводити на основі системи контролінгу, що дозволить, з одного боку, планувати діяльність та оцінювати якість рішень і планів, які приймаються, а з іншого, – здійснювати ефективний моніторинг фінансово- економічної діяльності

В результаті розроблених заходів вдалося збільшити прибуток підприємства на 783,10 тис. грн. та покращити ефективність фінансової діяльності ТОВ «Масложиркомбінат».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Анисимова Г. С.* Вплив структури капіталу на фінансово-економічний стан підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2014. № 1 (19). С. 96-102.
2. *Арначій В. І.* Фінансова діяльність підприємств: навч. посіб. Київ: ВД Професіонал, 2004. 240 с.
3. *Базилінська О.Я.* Фінансовий аналіз: теорія та практика навч. посіб. 2-ге вид. К. : Центр учбової літератури, 2011. 398 с.
4. *Білик М. Д.* Фінансові результати діяльності підприємств: оцінка та прогнозування: монографія. К.: КНУТД, 2012. 280 с.
5. *Білик Т. О.* Економічна сутність прибутку в умовах трансформації економіки. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 11. С. 13-16.
6. *Бланк Й. А.* Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ: Ельга, 2008. – 724 с.
7. *Близнюк О. П.* Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Міжнародного слов'янського університету*. 2012. Т 15, № 2. С. 52 – 58.
8. *Блонська В. І.* Вдосконалення формування і використання прибутку підприємств. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2017. № 18(1). С. 122-128.
9. *Бойко Є. М.* Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 15-18.
10. *Бойчук В. А.* Оптимізація фінансово-господарської діяльності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 4 (51). С. 8-33.
11. *Бражник Л. В.* Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. *Мукачівський державний університет*. Економіка і суспільство. 2018. Випуск № 14. С. 778 – 783.
12. *Бродська І. І.* Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2010. Вип. 7(25). Ч. 1. С. 182–189.
13. *Вареник В. М.* Формування методики оцінки фінансових ресурсів

підприємства за сучасних умов функціонування. *Східна Європа: Економіка, Бізнес та Управління*. 2018. Випуск 1 (12). С. 129 – 134.

14. Василик О.Д. Теорія фінансів: навч.посібник. К: ЦУЛ, 2005. 480 с.

15. *Вороніна О. О.* Управління фінансовим результатом підприємства: автореферат. Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2014. 25 с.

16. Гаврилова А. Н. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 608 с.

17. *Гаврилко П. П.* Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. Вип. 3. С. 131 – 134.

18. *Гайдаєнко О.* Застосування кореляційно-регресійного аналізу для прогнозування результатів діяльності підприємства. *Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць*. 2017. Випуск 1 (13). Ч. 1. С. 16 –23.

19. *Гнип Н. О.* Бізнес-прогнози як основа формування бюджету промислового підприємства. *Наукові записки. Серія: Економіка*. 2013. № 23 (43). С. 210 – 215.

20. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. 144 с.

21. *Горбан А. П.* Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Проблеми матеріальної культури*. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/35549/05Gorban.pdf?sequence=1>.

22. *Григораш О.В.* Формування фінансових ресурсів підприємств України. *Мукачівський державний університет: Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1072 – 1077.

23. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: Знання-Прес, 2012. 423 с.

24. *Громова А. Є.* Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів. *Молодий вчений*. 2016 р. № 5 (32). С. 44 – 47.

25. Добринь С. В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 10. С. 37–40.
26. Доманіцький В. М. Удосконалення фінансового аналізу оборотних коштів підприємств торгівлі. *Вісник ТАНГ*. 2018. №3. С. 19-24.
27. Зеліско І. М. Еволюція економічної категорії «фінансові ресурси» та її роль у забезпеченні відтворювального процесу. *Економіка АПК*. 2012. № 3. С. 64-67.
28. Зюскін А. Цифровізація бізнес-процесів малого бізнесу як фактор зростання його конкурентоспроможності. *Економіка і управління*. 2022. № 28(5). С. 452–461.
29. Зятковський І.В. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2013. 264 с.
30. Катан Л. І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2014. № 6. С. 38 - 44.
31. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2013. № 47. С. 277 - 283.
32. Колодізев О. М. Управління грошовими потоками суб'єктів господарювання на основі методів аналізу ефективності використання фінансових ресурсів. *Scientific Journal «ScienceRise». Економічні науки*. 2015. № 3/3(8). С. 56-64.
33. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>
34. Ксьондз С. М. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка та суспільство*. 2017. Випуск № 10. С. 611 - 615.
35. Кустрич Л. О. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств на регіональному рівні. *Агросвіт*. 2018. № 1. С. 18 – 24.

36. *Лагун М. І.* Теоретична характеристика основних методичних аспектів проведення аналізу фінансового стану. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 3. С. 33-37.

37. *Лана А.* Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки*. 2013. № 4. С. 289–297.

38. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: «Хай-Тек Прес», 2010. 336 с.

39. *Малій О. Г.* Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С.71 - 74.

40. *Маматова Л. Ш.* Оптимізація структури капіталу та її вплив на потенціал підприємства. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. 2017. С. 299 – 305.

41. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навчальний посібник. К.: Вид-во КНЕУ, 2009. 132 с.

42. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с.

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

44. *Нам Г. Г.* Фінансова наука і сьогодення. *Фінанси України*. 2009. № 8. С.153-158.

45. Непочатенко О .О. Фінанси підприємств: навчальний посібник Київ: «Центр учбової літератури», 2011. 328 с.

46. Опарін, В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. К.:КНЕУ, 2007. 240 с

47. Павловська О.В., Притуляк Н.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ, 2011. 388 с.

48. Партин Г.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2013. 379 с.

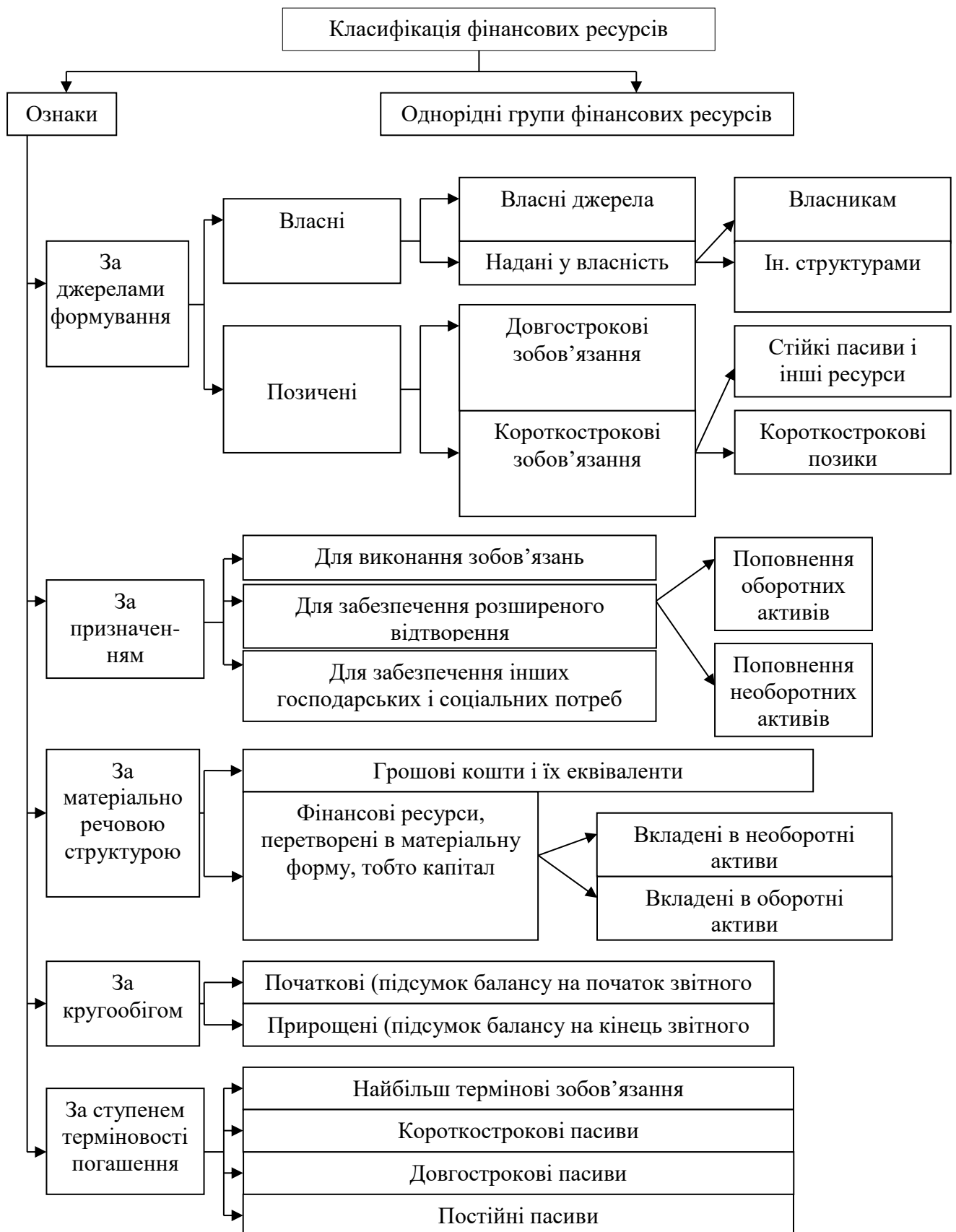
49. *Перевознюк В.* Теоретична концептуалізація фінансових ресурсів підприємств. *Світ фінансів*. 2013. С. 68 – 74.
50. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємництва. Київ: Знання, 2011. 462 с.
51. *Петряєва З. Ф.* Аналітичне забезпечення оцінки фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19 (2). С. 122-129.
52. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Київ : КНЕУ, 2019. 352 с.
53. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник. URL: <http://books.efaculty.kiev.ua>
54. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.
55. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
56. *Ткаченко І. П.* Фінансові ресурси підприємств: управління ефективністю формування та використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 19. С. 46-52.
57. Управління фінансами суб'єктів господарювання в умовах глобальної трансформації: монографія / За ред. І. С. Гуцала. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 484 с.
58. *Хрущ Н. А.* Аналіз сучасних підходів до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. *Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 3. Т. 3. С. 274 – 277.
59. Швиданенко Г.О. Управління ресурсами підприємства: монографія. ДВНЗ КНЕУ ім. В. Гетьмана. Київ: КНЕУ, 2014. 418 с.
60. *Шевченко В. О.* Напрямки використання фінансових ресурсів підприємств. *Європейські перспективи*. 2014. № 5. С. 126 – 133.
61. *Шкробот М. В.* Сутність та основи функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 3, Т. 2. С. 236 - 240.
62. *Щепіна Т. Г.* Особливості ефективного формування і використання

капіталу підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2015. № 40. С. 91- 95.

63. Яременко В. Г. Сутність, поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 19. Ч. 3. С. 158 – 162.

ДОДАТКИ

Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Додаток Б

Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Масложиркомбінат»

Показник	2021		2022		2023		Відхилення					
							2022/2021			2023/2022		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	темп росту, %	питомої ваги, %	тис. грн.	темп росту, %	питомої ваги, %
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	8209,0	61,47	5669,0	78,66	5185,0	81,08	-2540,0	69,06	17,19	-484,0	91,46	2,42
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	4461,0	33,40	831,0	11,53	430,0	6,72	-3630,0	18,63	-21,87	-401,0	51,74	-4,81
Інша поточна дебіторська заборгованість	685,0	5,13	707,0	9,80	780,0	12,20	22,0	103,21	4,67	73,0	110,33	2,39
Всього дебіторської заборгованості	13355,0	100	7207,0	100	6395,0	100	-6148,0	190,90	х	-812,0	88,73	х
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	12292,0	76,62	10372,0	66,60	12081,0	65,55	-1920,0	84,38	-10,02	1709,0	116,48	-1,05
Поточні зобов'язання за розрахунками: - з одержаних авансів	6,0	0,04	20,0	0,13	12,0	0,07	14,0	333,33	0,09	-8	60,00	-0,06
- з бюджетом	842,0	5,25	476,0	3,06	646,0	3,51	-366,0	56,53	-2,19	170,0	135,71	0,45
- з позабюджетних платежів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- зі страхування	424,0	2,64	379,0	2,43	528,0	2,86	45,0	89,39	-0,21	149,0	139,31	0,43
- з оплати праці	989,0	6,16	845,0	5,43	1981,0	10,75	144,0	85,44	-0,73	1136,0	234,44	5,32
- з учасниками	3,0	0,02	3,0	0,02	3,0	0,02	х	100	х	х	100	х
Інші поточні зобов'язання	1487,0	9,27	3479,0	22,34	3179,0	17,25	1992,0	233,96	13,07	-300,0	91,38	-5,09
Сума кредиторської заборгованості заборгованості	16043,0	100	15574,0	100	18430,0	100	-91,0	97,08	х	2856	118,34	х

**Динаміка фінансових результатів діяльності «Масложиркомбінат»
у 2021-2023 рр., тис. грн.**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		Темп росту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	92734	88730	87677	-4004	-1053	-4,32	-1,19
Собівартість реалізованої продукції	69154	66111	62948	-3043	-3163	-4,40	-4,78
Валовий прибуток	23580	22619	24729	-961	2110	-4,08	9,33
Інші операційні доходи	4384	1512	1227	-2872	-285	-65,51	-18,85
Адміністративні витрати	4514	3969	3807	-545	-162	-12,07	-4,08
Витрати на збут	16963	19630	18458	2667	-1172	15,72	-5,97
Інші операційні витрати	5142	2860	3106	-2282	246	-44,38	8,60
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток / збиток	1345	0	585	-1345	585	-100	0
Інші доходи	247	201	630	0	630	0	0
Фінансові витрати	271	482	692	211	210	77,86	43,57
Інші витрати	60	323	438	263	115	438,33	35,60
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	1261	0	85	-1261	85	-100	0
Податок на прибуток	580	178	301	-402	123	-69,31	69,10
Чистий прибуток	681	0	0	-681	0	-100	0

Прогноз основних фінансово-економічних показників діяльності

ТОВ «Масложиркомбінат», тис. грн.

Показники	2023 рік	Прогнозний період	Відхилення	
			тис. грн.	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації робіт, послуг	87677,0	87677,0	0,0	0,0
Собівартість реалізованої продукції, робіт	62948,0	62243,0	-705,0	-1,1
% до чистого доходу	71,79	70,99	-0,80	-1,1
Валовий прибуток	24729,0	25434,0	705,0	2,8
Інші операційні доходи	1227,0	1227,0	0,0	0,0
% до чистого доходу	1,4	1,4	0,0	0,0
Адміністративні витрати	3807,0	3807,0	0,0	0,0
% до чистого доходу	4,3	4,3	0,0	0,0
Витрати на збут	18458	18208	-250	-1,4
% до чистого доходу	21,1	20,1	-1	-4,7
Інші операційні витрати	3106,0	3106,0	0,0	0,0
% до чистого доходу	3,5	3,5	0,0	0,0
Фінансові результати від операційної діяльності	585,0	1540,0	955,0	163,2
Фінансові доходи (прибутки)	630,0	630,0	0,0	0,0
Фінансові витрати	692,0	692,0	0,0	0,0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	85,0	1040,0	955,0	1123,5
Податок на прибуток від звичайної діяльності	301,0	482,45	181,45	60,28
Фінансові результати від звичайної діяльності	216,0	989,55	773,55	358,12
Чистий прибуток	0	773,55	773,55	0